

MÓN LOCAL, IMMIGRACIÓ I CIUTADANIA

Recomanacions per a la gestió
del fet migratori des dels ens locals

Món local, immigració i ciutadania

Recomanacions per a la gestió
del fet migratori des dels ens locals

Generalitat de Catalunya
Departament d'Acció Social i Ciutadania
Secretaria per a la Immigració

ASSOCIACIÓ CATALANA
DE MUNICIPIS I COMARQUES

FEDERACIÓ DE MUNICIPIS
DE CATALUNYA

© Generalitat de Catalunya
Departament d'Acció Social i Ciutadania
Secretaria per a la Immigració
<http://www.gencat.cat/dasc/immigracio>

Se'n permet la reproducció, la distribució i la comunicació pública sempre que se'n citin els autors i l'editor, i que no es faci amb fins comercials.

L'editor no és responsable de les opinions expressades en aquest volum ni les subscriu necessàriament.

1a edició: juliol de 2010

Dipòsit legal: B-33.534-2010

Edició digital

Disseny, maquetació i impressió: AMPANS, Servei d'impremta

Índex

Salutació	7
Presentació	9
Pròlegs	11
1. Contextualització. Les migracions un fet ara i sempre	15
2. Marc d'actuació. L'ens local davant la immigració	19
3. Governament de la immigració al món local	25
4. Polítiques de gestió de la diversitat	31
4.1 Moviments migratoris i món local	31
4.1.1 Empadronament	31
4.1.2 Acollida	37
4.1.3 Reagrupament familiar	42
4.1.4 Arrelament	46

4.2	Adaptació dels serveis públics a una societat diversa	49
4.2.1	Treball i promoció econòmica	49
4.2.2	Habitatge i urbanisme	53
4.2.3	Educació	57
4.2.4	Salut	63
4.2.5	Serveis socials	66
4.2.6	Seguretat	71
4.3	Integració a una cultura pública comuna	74
4.3.1	Polítiques de ciutadania	74
4.3.2	Convivència, espai públic i espai comú	79
4.3.3	Participació i associacionisme	83
4.3.4	Cultes	86
4.3.5	Comerç	89
4.3.6	Cultura i mitjans de comunicació	93
4.3.7	Esports	97

---

5. Síntesi. El món local en la construcció de ciutadania **101**

---

6. Annex **107**

Salutació

La diversitat cultural, característica intrínseca del nostre país al llarg de la història, s'ha accentuat de forma accelerada durant la primera dècada del segle XXI. La immigració d'origen estranger ha vingut per quedar-se i ha canviat les nostres escales de veïns, els carrers, les escoles i els barris de molts pobles i ciutats. El nostre mercat de treball en èpoques de bonança va requerir mà d'obra intensiva i, en canvi, varen arribar persones, amb les seves "motxil·les" d'experiències a l'esquena, amb famílies, creences religioses i llengües bastant diferents a les que estàvem acostumats i acostumades.

La realitat es demostra un cop més complexa i requereix una governança per part de l'Administració. Especialment, per part dels ens locals, per la seva proximitat amb la ciutadania. Sabem que la responsabilitat és compartida, perquè pocs àmbits com la immigració són tan transversals i impliquen tantes àrees de treball. Per això hem elaborat aquesta guia, per contribuir a facilitar la feina dels professionals públics. Ho hem fet de la mà de representants del mateix món local, de l'Associació Catalana de Municipis i Comarques i de la Federació de Municipis de Catalunya, i amb la col·laboració del Centre UNESCO de Catalunya. A tots ells vull mostrar des d'aquí el meu sincer agraïment. Desitjo i espero que es converteixi en una eina i un manual de consulta habitual a la vostra capçalera i, sobretot, que us sigui útil.

CARME CAPDEVILA I PALAU
Consellera d'Acció Social i Ciutadania

Presentació

Des de la Secretaria per a la Immigració hem tingut la sort de visitar i aprendre treballant al costat de molts municipis. Alcaldes, regidors i tècnics d'arreu han ajudat molt a conformar una visió i una idea del que cal fer en immigració. Per això la seva veu ha estat escoltada i recollida al Pacte Nacional per a la Immigració, signat el 19 de desembre de 2008.

Al Pacte, les veus municipalistes expressaren, entre moltes altres coses, la necessitat de coordinar-se millor. I és per això que la Taula de Ciutadania i Immigració, a través del seu grup de treball Món Local i Immigració, ha estat treballant des de febrer de 2009 per definir línies compartides per a la gestió de les polítiques migratòries en l'àmbit local.

La guia Món local, immigració i ciutadania: recomanacions per a la gestió del fet migratori des dels ens locals que teniu al davant n'és el resultat. És el fruit d'aquest treball que durant anys s'ha portat a terme des de l'Administració local. Aquest document recull el treball intens i l'experiència de més de vuitanta professionals públics que han participat en la seva redacció, des dels municipis, els consells comarcals i les associacions municipalistes amb la Secretaria per a la Immigració.

I ho han fet per mitjà d'algun dels cinc subgrups creats per a l'ocasió: empadronament; certificats d'arrelament, habitatge i reagrupament familiar; acollida; polítiques d'igualtat i polítiques de cohesió social. Una feina que ha permès definir conceptes, delimitar el marc normatiu i elaborar recomanacions per a la gestió diària de la diversitat des dels ens locals.

L'objectiu d'aquesta guia és esdevenir una eina útil i de consulta àgil per a compartir bones pràctiques, però sobretot per donar respostes i criteris als responsables d'ens locals que treballen per a la convivència en la societat diversa.

A tots aquests professionals, gràcies pel molt que hem après d'ells i elles.

Als lectors o, millor dit, als usuaris d'aquesta guia, desitjar-vos que us sigui útil.

ORIO AMORÓS I MARCH
Secretari per a la Immigració

Pròleg

La gestió del fet migratori és sens dubte una de les dificultats més grans que els municipis hem hagut d'afrontar aquests darrers anys. No obstant això, els ajuntaments hem sabut donar resposta a aquests reptes esmerçant molts esforços i recursos.

Tanmateix, de vegades hem afrontat aquest fenomen nou des de la solitud i sense disposar dels recursos econòmics i tècnics que la gestió de la immigració requereix. La manca de referents ens ha obligat a aprendre dels propis errors a l'hora de desenvolupar actuacions a cada municipi. En aquest sentit, l'intercanvi d'experiències amb altres ens locals ha estat bàsic a l'hora de gestionar amb eficiència el fet migratori; però encara resten aspectes per millorar.

En aquest context, valorem molt positivament la iniciativa de la Secretaria per a la Immigració d'elaborar materials de suport als ens locals per tal d'establir patrons d'actuació i evitar la dispersió i la disparitat de les actuacions municipals.

Entenem que aquest treball ha de ser un ajut per als municipis, mai una obligació. Aquest document ha de ser interpretat com unes recomanacions per millorar l'efectivitat i l'actuació conjunta dels ens locals però respectant, en tot moment, l'autonomia local i la independència dels municipis per actuar segons les circumstàncies de cada realitat.

Hem fet molta feina fins ara però som conscients que encara ens en queda molta per fer. Per això, necessitem la complicitat i l'esforç de totes les administracions i de tots els nostres conciutadans per aconseguir millorar la qualitat de vida dels nostres municipis.

SALVADOR ESTEVE I FIGUERAS

President de l'Associació Catalana de Municipis i Comarques

Pròleg

Els municipis són els grans protagonistes del que ha estat la construcció de Catalunya tal i com la coneixem. La nostra és una terra amb una identitat pròpia, i al mateix temps indissoluble, del gresol de cultures que l'ha ajudat a ser el que és.

Catalunya ha estat sempre un país de migracions i s'ha identificat com a terra d'acollida de les persones immigrades que, estimant i compartint els valors il·lustrats que ens defineixen, han vingut a la cerca de noves oportunitats per establir-hi el seu futur i el de les seves famílies.

Les institucions públiques, conjuntament amb la societat civil, hem abordat la nova realitat de cada poble i de cada ciutat catalana des de la proximitat, treballant en xarxa i gestionant el conflicte a favor de mantenir la cohesió social. I aquesta tasca no ha estat abstracta, sinó que ha facilitat eines als nouvinguts per esdevenir ciutadans de ple dret i ha normalitzat la diversitat com a tret intrínsec de la nostra societat, alhora que s'ha consolidat la interculturalitat com a estratègia imprescindible per mantenir la convivència. Els referents culturals, les llengües, les necessitats i fins i tot les aspiracions de la ciutadania han canviat: nous col·lectius, noves necessitats. Aquest repte implica tant la comunitat nouvinguda com la d'acollida. En aquest sentit, cal garantir la inclusió de les persones nouvingudes i fer-les autèntiques partícips de la societat. Són els nous usuaris i usuàries dels serveis que l'Administració presta, i cal assegurar-ne l'accés sense distinció.

El món local, per tant, conjuntament amb el teixit associatiu, estem treballant activament, tot i la manca de recursos, per assolir la fita d'una Catalunya de ciutadans i ciutadanes lliures i cultes. La Llei d'acollida de les persones immigrades i retornades a Catalunya ha recollit la tasca duta a terme els darrers anys en aquest sentit i es converteix en un instrument indispensable per seguir sent terra d'acollida.

Aquesta guia, *Món local, immigració i ciutadania*, posa en comú aquesta experiència acumulada per les institucions. Nosaltres, des dels municipis, gestionem el fet migratori des de la proximitat, partint de la base de la normalització de l'atenció als nouvinguts. Estem adaptant els serveis públics i les polítiques públiques a la ciutadania que, hagi nascut on hagi nascut, vol ser feliç i té dret a ser-ho. Aquest és el nostre repte i la nostra vocació.

MANUEL BUSTOS GARRIDO

President de la Federació de Municipis de Catalunya

---

1. Contextualització.

Les migracions un fet ara i sempre

---

1. El món en moviment. Les migracions en l'entorn global

La història de la humanitat és la història de les migracions. Mai, les migracions havien estat tan intenses com ara. Al món hi ha 200 milions de persones que han migrat, nombre que, d'aplegar-se en un sol país, en faria el cinquè més gran en població.

També el seu impacte és global. Amb les migracions, els països receptors cobreixen les demandes laborals, si bé se'ls transforma la morfologia social. Per la seva banda, els països emissors es beneficien de les remeses (en alguns casos, n'arriben a ser la principal font d'ingressos), si bé marxa la gent més formada i emprenedora, i se'n ressenten les famílies i l'estructura social en general.

---

2. Europa, destinació i marc

La disparitat de rendes entre la riba nord i sud de la Mediterrània, i més en general, entre el Primer i el Tercer Món, fan de la Unió Europea un focus d'atracció laboral de dimensions planetàries.

La gestió estratègica del fet migratori hi ve marcada per tres grans línies, expressades en l'*Enfocament Global de les Migracions* de la Comissió Europea: (1) deixar la porta oberta per cobrir les necessitats laborals; (2) reforçar el control fronterer i regular l'admissió; i (3) gestionar la integració de les poblacions migrades.

En aquest marc, els estats membres han programat mesures de control i seguretat en les fronteres; de gestió de fluxos (autoritzacions de contingents de treballadors i treballadores, per reagrupament familiar); de cooperació i partenariat amb països tercers; i d'integració de la població immigrada.

---

3. Immigració i Catalunya

Es calcula que sense els processos migratoris dels darrers cent anys, Catalunya tindria avui una població inferior a tres milions, amb el consegüent impacte negatiu en

termes econòmics, socials, culturals i polítics.¹ Al dia d'avui ja hem superat els 7,5 milions d'habitants, dels quals un de cada tres ha nascut fora de Catalunya.² El país s'ha desenvolupat gràcies als fluxos migratoris, raó per la qual té una consolidada experiència d'incorporació de població forana.

El moment actual a Catalunya, es caracteritza per dues especificitats:

- d'una banda, l'origen estranger de la immigració; per bé que el Marroc és d'on prové el col·lectiu més nombrós, seguit dels de Romania i l'Equador, hi són pràcticament presents tots els països del món.
- i de l'altra, la seva dispersió arreu del país: més enllà de l'entorn metropolità s'han assentat en ciutats i pobles de totes les comarques, en alguns casos doblant la mitjana estadística de la immigració pertot Catalunya.

Aquesta distribució en el territori significa que gairebé tots els municipis han vist transformada la seva quotidianitat social, amb el consegüent impacte per a les polítiques públiques.

4. Respostes polítiques a la immigració a Catalunya

Els primers programes de l'Administració de la Generalitat en l'àmbit migratori arrenquen el 1986. A la vegada des de les administracions locals es van formular propostes³ i desenvolupar actuacions orientades a la gestió del fet migratori. En aquest sentit, és important tenir en compte els documents que es van generar des de les administracions municipals per dissenyar polítiques integrals per a la cooperació interadministrativa i entre els mateixos ens locals en la gestió del fet migratori. La Federació de Municipis de Catalunya i l'Associació Catalana de Municipis i Comarques ja van signar a Manlleu el 1995 el document *Les administracions locals davant el fet migratori*.

Cal fer esment també del paper de la societat civil que des de la seva especificitat de treball i possibilitats va donar resposta a la nova realitat emergent de la immigració des dels seus inicis.

El conjunt del treball desplegat tant per part de les institucions com de la ciutadania catalana ha estat a l'origen de la cohesió social històrica que caracteritza la nostra societat.

El 1992 es crea la Comissió Interdepartamental del Govern de la Generalitat, responsable dels plans plurianuals publicats el 1993, 2001 i 2005 i 2009. Però no és fins al nou Estatut d'Autonomia, de 2006, amb un nou marc competencial, quan és possible definir un paraigua legislatiu propi per a les polítiques migratòries.

---

1. *La reproducció de les generacions catalanes, 1856-1960*. Anna Cabré.

2. INE, avanç d'explotació del padró continu, a 1 de gener de 2009.

3. "L'informe de Girona" de 1993. La declaració de Manresa "Una nova ciutadania per una Catalunya intercultural", 2000. El Pacte Comarcal del Baix Llobregat, 2002.

El **Pacte Nacional per a la Immigració (PNI)**, de 2008, és l'instrument per assolir un consens polític i social sobre quins han de ser els eixos d'actuació de les polítiques d'immigració: (1) la gestió dels fluxos migratoris; (2) l'adaptació dels serveis a una societat diversa; i (3) el foment d'una cultura pública comuna.

A partir del PNI s'estableixen noves eines que, reconeixent l'important paper desenvolupat pel món local, el situen en un punt central del procés d'acollida i integració. Aquestes són la pròpia llei d'acollida, aprovada el 7 de maig de 2010, la Comissió Govern Local-Generalitat de Catalunya, o el reconeixement del paper de l'Administració local en moltes polítiques sectorials.

5. Diversitat i cohesió en l'espai públic. El repte de la cultura pública comuna

---

Les polítiques migratòries no es limiten a la gestió de l'estrangeria: la convivència es viu als barris i municipis del país. L'experiència pràctica acumulada adquirida pels ajuntaments i per les entitats supramunicipals és un valor afegit en la gestió de les polítiques d'immigració que ha de transcendir al conjunt de la societat.

Present i futur del país vénen marcats per la pluralitat d'opcions culturals i religioses, de llengües, de procedències... Actualment prop d'un de cada tres infants que neixen al país tenen almenys un dels seus progenitors i progenitores d'origen estranger. Les famílies transnacionals, amb vincles culturals, socials, polítics i econòmics globals, ens obren a xarxes planetàries.

Però la vivència de la pluralitat, el principal repte de la societat catalana del segle XXI, no té res a veure amb la condescendència del grup majoritari envers els minoritaris, sinó amb l'assumpció democràtica del valor intrínsec de la diversitat.

El creixement d'un milió i mig d'habitants en només una dècada, en un país que en tenia sis, genera disfuncions que poden posar a prova la capacitat de cohesió social i de convivència als barris.

Per tot això urgeix bandejar qualsevol plantejament conjuntural del fet migratori per passar a reconèixer-lo com un element estructural. Cal que arrelhi en cadascú el sentit de pertinença a un projecte compartit que permeti l'exercici efectiu de la ciutadania a tots els homes i dones que viuen a Catalunya.⁴ Per això convé treballar tots els aspectes relacionats amb la convivència entre les persones que arriben i les que ja hi són; així hi ha experiències erigides de foment de la bona convivència en els espais comuns.

---

4. Consulteu l'apartat Dades de la immigració a Catalunya al web de la Secretaria per a la Immigració (<http://www.gencat.cat/dasc/immigracio>) per a informació estadística que pot complementar la informació

2. Marc d'actuació. L'ens local davant el fet migratori

1. Els municipis catalans davant el fet migratori

Catalunya, terra d'acollida. Cap municipi català no pot explicar-se sense les migracions. Tots i cadascun inclouen persones que no han nascut en la mateixa localitat on resideixen o que no ho van fer els seus avantpassats immediats.

Catalunya, país en construcció permanent. L'establiment de persones de diferents països en un municipi és un indicador de progrés, una contribució a la seva evolució social, cultural i econòmica. L'aportació de noves idees, de bagatges culturals diversos, de connexions a diferents bandes del món, de relleu generacional, facilita el **desenvolupament** i la millora col·lectiva dels municipis i dels seus habitants.

Cap municipi no és una realitat estàtica, sinó que està en constant **evolució**, transformant-se, dia a dia, a través de la interacció social. Les persones immigrades participen en el municipi, com a veïns i veïnes, des de la seva feina, lleure, consum, teixit social, contribució a l'erari públic, etc.

Catalunya, espai compartit. Sentir-se identificat amb un municipi i un país no implica la renúncia a altres trets identitaris individuals. La multiplicitat d'identitats és el reflex de l'heterogeneïtat de la societat, amb totes les potencialitats que comporten i també possibles conflictes a gestionar.

Ahora, els individus es troben, en un espai de confluència: el de la ciutadania. Des del respecte a les llibertats i l'exercici dels drets, i la resta dels valors democràtics, cada subjecte desenvolupa el seus compromisos cívics coresponsabilitzant-se de tot allò que comparteix amb altri. Establir vincles laborals, culturals o de lleure contribueix al sentiment de pertinença a un territori. I viceversa: sentir-se partícip, pertànyer a un indret, representa el primer estadi que obre pas al compromís i a la participació.

Des del municipi cal treballar en la construcció d'allò que és comú a tots els veïns i veïnes i ahora promoure la pluralitat que garanteix la democràcia. Però diversitat i cohesió mantenen una tensió que només es pot resoldre si es troben en l'espai d'una cultura pública comuna, on la llengua n'és l'element clau, en tant que codi comunicatiu, eina imprescindible per a la transmissió de coneixements i emocions.

El català, llengua comuna. El fet migratori ha enriquit el **patrimoni lingüístic** dels municipis catalans, promoció a través de les diferents eines de gestió del multilingüisme. A Catalunya, fruit d'aquesta realitat, es parlen més de tres-centes llengües.⁵ Partint d'aquesta diversitat cal establir un vehicle de comunicació compartit. El **català**, com a llengua pròpia del país i aportació singular de Catalunya a la diversitat mundial, és reconeguda com l'eina principal de cohesió en el marc d'una cultura pública comuna.

L'ajuntament treballa perquè la llengua no esdevingui un element d'exclusió. El coneixement i ús de la llengua catalana permet obrir-se a nous escenaris professionals, a iniciatives cíviques i a xarxes socials. L'ens local, doncs, l'afavoreix facilitant-ne l'aprenentatge i fomentant-ne l'ús social.

A la Val d'Aran, on la llengua pròpia és la variant de l'occità denominada aranès, s'ha de potenciar la funció cohesionadora que ofereix l'ús públic d'aquesta llengua, que és oficial.

2. Les polítiques d'immigració

Més enllà de l'estrangeria, polítiques de ciutadania. Més enllà de les polítiques en matèria d'estrangeria, l'acció pública cobreix un **ampli** ventall d'actuacions, l'objectiu final de les quals és la **ciutadania**; és a dir, promou que tothom sigui reconegut, que tothom pugui exercir els drets de què és titular, que tothom compleixi els deures cívics, i que tothom es coresponsabilitzi i es comprometi.

Les polítiques migratòries esborren el "nosaltres" i els "altres"; no es limiten exclusivament a les persones estrangeres, sinó que s'adrecen a la **població en general**.

Fer ciutadania no és, però, responsabilitat exclusiva de les administracions públiques, sinó que serà una tasca a emprendre conjuntament amb la societat.

Polítiques migratòries, des d'una visió de procés migratori. La primera competència municipal envers la immigració és l'**acollida**, val a dir aquell conjunt d'accions que tenen per finalitat la incorporació de la persona nouvinguda a la societat, donant-li eines perquè aprengui la llengua del país, conegui l'entorn, i entri en les millors condicions en el mercat laboral.

En segon lloc, el municipi, treballa perquè tot el veïnat pugui exercir els drets de què són titulars. Per fer-ho adapta els **serveis a una societat diversa**, evitant exclusions i assumint la pluralitat.

---

5. Les llengües a Catalunya. Quantes llengües s'hi parlen?; M. Carme Junyent. Universitat de Barcelona; Octaedro, 2005.

La dimensió ciutadana no és completa a menys que s'afavoreixi la participació cívica, la convivència i cohesió social del municipi. És en la vida pública on les persones, des del reconeixement de la pluralitat i la igualtat, construint l'espai compartit i participat de la **cultura pública comuna**, esdevenen ciutadans i ciutadanes.

L'ens local des del lideratge del procés de construcció ciutadana. Des de la proximitat, el govern local malda per l'exercici real dels drets i deures dels veïns i veïnes. En aquest marc, reconeix a tothom que viu al municipi com a subjectes actius que, a través de la seva aportació individual i col·lectiva, es comprometen en la cosa pública, i coadjuven en l'avenç de la societat. A través de la promoció d'espais d'interacció cívica i de participació pública, l'ajuntament té un paper clau en el procés de construcció de la **ciutadania**.

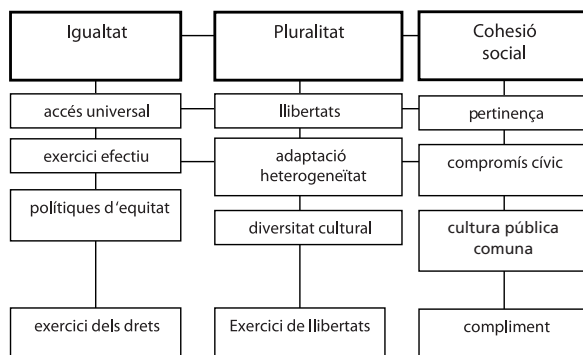
A banda d'això, l'ens local coneix a fons la població, els diferents agents i els actius presents al municipi. Té capacitat per detectar amb prestesa les necessitats i les noves oportunitats que s'hi manifesten, especialment a través del seu treball comunitari. Així, des d'una visió global i coherent, lidera l'acció de les diferents institucions i entitats que treballen en el territori.

3. Objectius de l'acció pública en l'actuació municipal

La ciutadania com a nucli central de l'acció pública. El principi de ciutadania implica l'extensió de la plenitud de drets i deures a totes les persones que viuen a Catalunya. Regeix l'actuació pública, si no com a realitat immediata, sí com a objectiu que compromet totes les administracions catalanes.

Això comporta la promoció de la igualtat, fet que es materialitza en l'accés als serveis i prestacions en les mateixes condicions per a tothom.

La igualtat en un marc democràtic afavoreix la cohesió social, sense que entri en contradicció amb el pluralisme, on les persones tenen diferents opcions de vida, pensament i creences, respectades i promocionades per les lleis i les institucions.

Dimensió estratègica de les polítiques migratòries. La gestió de la immigració representa una qüestió **estratègica** per a l'avenir del país i per a cadascun dels seus municipis. És fonamental tenir clar com ha de ser la societat en què volem viure, en termes de benestar i qualitat de vida, per endreçar l'actuació a curt, mitjà i llarg termini.

L'eix central de les polítiques migratòries no és, doncs, el pur fet migratori, sinó la garantia del principi de ciutadania, fonament de la convivència de tots els veïns i veïnes, motiu pel qual és molt important el lideratge municipal.

4. Principis d'acció municipal

---

a) Igualtat

Una xarxa per a tothom. La població nouvinguda assumeix les **mateixes obligacions** que tenen els i les residents més antics. Aquest és l'eix central per abordar la immigració, i per tant, la **ciutadania**.

Alhora, l'ajuntament procura que no s'estigmatitzin les persones immigrants com a **persones demandants** assenyalades dels serveis públics, sigui en l'imaginari col·lectiu, sigui en la seva materialització concreta: tots els veïns i veïnes són usuaris dels serveis en les mateixes condicions.

En aquest sentit, la **normalització** implica atendre tota la població en el marc dels recursos, programes, projectes i equipaments existents, i no es creen circuits paral·lels, que diferencien o segreguen. Des d'un enfocament estrictament administratiu, els serveis especialitzats per a la població nouvinguda s'han d'incloure en el conjunt de serveis. L'experiència ha palesat que les accions normalitzades, val a dir, les que arriben al conjunt de la població a través de serveis universals, milloren la convivència veïnal.

Redimensionar i mantenir la qualitat dels serveis. El creixement de la població en un municipi comporta que l'ajuntament vetlli per la igualtat i el dret de tots els veïns i veïnes a l'accés i ús dels serveis de titularitat pública. L'increment poblacional no ha de sobrecarregar els serveis, ni ha de desencadenar cap pugna pels recursos existents. Ajustar els serveis respon doncs, a un criteri quantitatiu, per estendre a tota la població les mateixes prestacions, i també a un de qualitatiu, per millorar els serveis.

b) Pluralitat

Garantir l'accés, diversificar les eines. Per garantir-hi l'accés efectiu, i alhora no crear una xarxa paral·lela, els serveis públics s'han d'adaptar a l'**heterogeneïtat** del públic, prevenint tot el que pugui representar un impediment o un factor d'exclusió social.

Així, l'adaptació dels serveis a una societat diversa té dos components principals: d'una banda, en els moments **inicials** de residència en el territori, accions per assegurar a les persones nouvingudes l'**accés** a qualsevol servei públic; d'altra banda, per a aquelles persones que ja estan assentades en el territori, accions per assegurar l'**accés** efectiu als serveis públics i a la participació en idèntiques condicions que la resta de veïns i veïnes.

Accés garantit, actuacions específiques. Les actuacions adreçades a col·lectius amb necessitats específiques que tenen per única finalitat l'**accés** efectiu als drets i deures, i per tant, compensar les desigualtats de partida. Aquestes actuacions s'han d'acotar en el temps, per accedir, tan aviat com sigui possible, al servei universal.

c) Cohesió social

La cohesió, responsabilitat de tota la ciutadania. L'ens local treballa per a la cohesió social del municipi. Si es garanteix el gaudi dels drets de ciutadania, amb igual vigor exigeix el compliment dels deures i obligacions que comporta la vida en societat. Això implica garantir la igualtat en l'**accés** als serveis públics i promoure la interacció veïnal, de manera que s'envigoreixi el teixit social. D'aquesta manera, tothom ha de poder **identificar-se** amb un territori, establir vincles de confiança amb les persones amb què comparteix la quotidianitat, i conjuntament impulsar accions col·laboratives.

Un espai compartit de trobada, la cultura pública comuna. La cohesió social del municipi implica el sentiment de **pertinença** a la cultura pública comuna.⁶

El seu punt de partida és el **reconeixement** de tots els veïns i veïnes, plasmat en els elements d'identitat que han forjat al llarg de les seves trajectòries vitals.

Entenent que tothom que viu al municipi conforma l'espai comú, l'ens local treballa per bastir elements compartits, que permetin la **identificació col·lectiva** de tots els seus veïns i veïnes.

Així, es reconeix la singularitat de les identitats individuals, i la seva contribució al col·lectiu, a la vegada que es garanteixen elements compartits d'identificació per tal de construir un projecte comú català.

6. Vegeu l'Eix 3 del Pacte Nacional per a la Immigració (<http://www.gencat.cat/dasc/pni>)

3. Governament de la immigració al món local

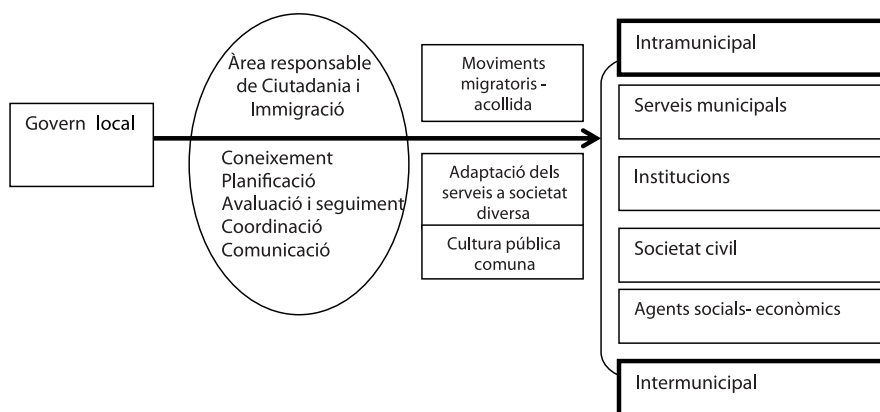
1. Quin és el paper de l'àrea responsable de les polítiques de Ciutadania i Immigració?

a) A partir del lideratge d'alcaldia o de presidència en el cas dels consells comarcals i, en tot cas, de les regidories i conselleries responsables, fer un plantejament estratègic i multidimensional de les polítiques locals de ciutadania i immigració.

b) **Planificar**, en el si de l'ens local, les polítiques de ciutadania i immigració, aportant les eines per a treballar de forma compartida els coneixements, el seguiment, l'avaluació i la comunicació d'una forma transversal.

c) Desenvolupar projectes propis, tant en l'**acollida** com en altres serveis relacionats amb els moviments migratoris; intentar garantir la **igualtat d'oportunitats** i la integració en una **cultura pública comuna**.

d) Treballar en xarxa en el marc del municipi (serveis i societat civil), dels organismes intermunicipals i dels supramunicipals. L'ens local, pel seu coneixement global i també detallat de l'entorn, **lidera i/o participa** en la coordinació de les aportacions i actuacions dels diferents agents. Per aquest motiu ha de ser el principal impulsor dels **espais de coordinació**. Aquestes iniciatives contribueixen, en un primer moment, al coneixement mutu de cadascun dels agents, seguit de la construcció d'uns objectius i estratègies compartides; en segon lloc, articulen circuits i protocols compartits; i, finalment, n'avaluen els resultats.

2. Què es fa des de l'àrea responsable de les polítiques de Ciutadania i Immigració?

Els tècnics responsables de polítiques migratòries tenen la funció de planificar els plans de Ciutadania i Immigració locals o comarcals, i gestionar els programes pertinents, com són els serveis de primera acollida, programes d'acompanyament de reagrupament, etc.⁷

Coneixement de la realitat, anàlisi de les dades. A partir del tractament estadístic del padró i d'altres dades, el consistori pot disposar d'una bateria d'indicadors qualitatius i quantitius (sexe, edat, origen, etc.) que orientin la seva estratègia.⁸

Eixos de treball. Les polítiques locals en aquest àmbit promouen el treball en tres eixos: gestionant l'acollida, gestionant actuacions per a la igualtat d'oportunitats i treballant per a la cohesió social i la convivència en el marc d'una cultura pública comuna.

Cal parar atenció a la confluència de les polítiques d'immigració amb les de gènere i de joventut. Es fa necessari transversalitzar la perspectiva de gènere i de les dones a les polítiques d'immigració amb l'objectiu de donar resposta a les seves necessitats, expectatives i poder garantir la igualtat d'oportunitats d'homes i dones. La participació de joves i dones en els espais comuns és clau per al benestar social de tota la població. L'ens local ha d'**adaptar** els serveis a una societat diversa, afavorint que joves i dones d'origen immigrant participin de la cultura pública comuna en qualitat de ciutadans i ciutadanes. Amb aquest propòsit, ha de focalitzar la seva acció en les polítiques de l'àmbit laboral (ex. inserció laboral, formació ocupacional, etc.), educatiu (ex. suport escolar), i social (ex. lleure, grups de suport veïnal, etc.).

Planificació i execució. Com tota actuació pública, les polítiques en immigració s'articulen a partir d'**instruments** de planificació en diferents escales i modalitats: des dels pactes i plans locals fins als programes transversals, passant pels projectes sectorials. Els pactes com a reflex de la voluntat de consens polític de les persones signatàries. I els plans i altres actuacions possibles, com a eina més propera i de gestió de les polítiques pactades.

Els plans municipals i els supramunicipals que aborden les temàtiques de Ciutadania i Immigració han de tenir una perspectiva a mitjà i llarg termini que abasti la consolidació de les actuacions. En aquesta línia, a més de la planificació, importa la dotació dels recursos (preferiblement plurianuals), la coordinació entre els diferents actors, l'execució i la seva avaluació ulterior.

---

7. Vegeu el Pla de Ciutadania i Immigració 2009-2012 de la Generalitat de Catalunya.

8. Vegeu l'apartat 'Dades de la immigració a Catalunya al web de la Secretaria per a la Immigració (<http://www.gencat.cat/dasc/immigracio>)"

Avaluació i seguiment. Conèixer en quina mesura s'assoleixen els objectius és essencial per al governament i per retre **comptes**, d'acord amb els principis democràtics. Posant les mires en aquest propòsit, l'avaluació no pot quedar reduïda a la descripció de les actuacions, sinó que cal contrastar processos, resultats i assoliments, i així servir-se millor dels recursos futurs. Atenir-se a aquesta pauta és especialment important en temes d'immigració, on, atesa la seva dimensió polièdrica, cal una avaluació continuada i compartida, que estableixi indicadors sintètics.

3. Amb qui treballa l'àrea responsable de les polítiques de Ciutadania i Immigració?

Coordinació intrainstitucional. Les polítiques que afecten la ciutadania, i en particular la immigració, haurien de ser abordades des de diferents serveis. L'abordatge holístic implica una mirada **transversal** i una actuació coordinada. Amb una coordinació interdepartamental entre les diferents àrees i regidories. Amb els i les professionals de polítiques migratòries com a facilitadors de la coordinació interdepartamental i entre serveis, amb qui la responsabilitat és compartida.

Per aconseguir aquesta mirada transversal, el lideratge pertoca a programes estratègics de l'ajuntament amb responsabilitats polítiques, més enllà de departaments o serveis concrets.

A més, els espais de coordinació interna representen altres eines que, amb l'aval polític, fan efectiva la planificació, execució i avaluació compartida pels diferents departaments/serveis.

Cooperació interinstitucional. Les actuacions en matèria d'immigració i de ciutadania no tan sols es desenvolupen des de l'ens local. Per distribució competencial, altres **administracions** públiques despleguen els seus programes i equipaments en el municipi, com és el cas d'educació, salut, treball, habitatge o seguretat.

De la mateixa manera, la **societat civil** local hi participa al costat de l'Administració, especialment per donar respostes a situacions de desprotecció i exclusió social, a aspectes de la gestió de la diversitat.

A més, el territori disposa d'**actius socials** (empresariat, veïnat, entitats, serveis públics, ciutadania en general) participants de l'acollida i protagonistes de la dinàmica local.

L'ens local treballa amb la resta d'administracions i la societat civil a través de diferents fórmules de coordinació territorial i de **treball en xarxa**, amb un abast sectorial o territorial (coordinació dels plans locals i comarcals d'acollida, etc.).

Cooperació intermunicipal i intercomarcal. Atès que altres municipis es troben amb situacions similars, coordinar-se amb la comarca serveix per compartir reptes, intercanviar experiències o mancomunar serveis.

Més en general, les agrupacions de municipis comparteixen principis, aprofiten complementarietats, posen en comú coneixements i experiències i racionalitzen recursos.

*Participació ciutadana.*⁹ Les actuacions en matèria d'immigració, per la seva dimensió estratègica i la multiplicitat d'agents, **fan necessari** implicar-hi totes les persones.

L'ens local fomenta els **instruments** de participació ciutadana per cercar el compromís col·lectiu de tota la societat, fent-la democràticament partícip de l'acció pública i fomentant la cohesió social.

Els **pactes locals** i també els **consells municipals** articulen una multiplicitat d'agents que esbossen un avenir compartit, a partir del qual es despleguen un seguit de propostes.

4. Comunicació municipal i/o comarcal

Paral·lelament a la prestació de serveis, la gestió de la diversitat ha de cobrir la **dimensió comunicativa**. Els principis genèrics d'actuació en les polítiques de comunicació de cada ens, que per definició ha de ser proactiva, se centren en un **missatge real** del fet migratori, reconeixent-lo com una contribució al conjunt de la societat, alhora que apel·la a coresponsabilitzar-se de la cohesió social.

En la comunicació institucional de l'ens local¹⁰, cal difondre informació diversa: des dels principis fonamentals reconeguts, la llibertat de culte i els enunciats concrets del marc legislatiu fins als requisits per a la prestació d'ajuts socials.

L'ens local també fa **difusió** de les activitats a favor de la cohesió, subratllant la normalització de les seves polítiques públiques.

Relació amb els mitjans de comunicació

- Des de l'ens local es planifica la tramesa de les comunicacions i es marca el temps mediàtic.
- L'ens local comunica amb la forma i el llenguatge. Ha de promocionar que els mitjans de comunicació locals facin un tractament informatiu igualitari. Un codi ètic i una guia d'estil en l'ús del llenguatge no discriminatori són eines que fan positiu el compromís de les persones professionals.¹¹

---

9. Vegeu el capítol sobre participació ciutadana.

10. Vegeu la comunicació comunitària al capítol "Convivència, espai públic i espai comú", i al capítol "Cultura i mitjans de comunicació".

11. En aquest sentit han estat editades guies de bones practiques tant des del Consell de l'Audiovisual de Catalunya (<http://www.cac.cat>) com del Col·legi de Periodistes de Catalunya (<http://www.periodistes.org>), com ara el *Manual d'estil sobre minories ètniques o Recomanacions sobre les formes de discriminació en els mitjans de comunicació audiovisual*.

- El **recull de premsa** aporta un instrument per a la diagnosi de la sensibilitat social i mediàtica del fet migratori i de la cohesió social. L'ens local pot servir-se'n per avaluar la seva actuació comunicativa.

Comunicació a través de l'acció. A banda de la informació, l'ens local també comunica a través de totes les seves actuacions. En aquest sentit, l'atenció pública de les seves **persones empleades** n'és un dels actius més rellevants. Per això és prioritari sensibilitzar aquest col·lectiu i aconseguir que destaquin per un capteniment igualitari amb tots els veïns i veïnes. En aquest sentit, l'ús de la llengua catalana en l'atenció a la ciutadania n'és una de les plasmacions més evidents.

Des de la normalització, la **contractació** laboral de persones dels diferents orígens presents al municipi facilita la imatge de plena participació.

Donar visibilitat afirmativa a la **diversitat** contribueix a naturalitzar-la i a valorar-la. La gestió del multilingüisme i de la diversitat religiosa en són dos dels puntals més senyera.

4. Polítiques de gestió de la diversitat

4.1 Moviments migratoris i món local

4.1.1 Empadronament

1) Definició

El padró municipal és el **registre administratiu** en què s'inscriuen totes les persones que resideixen al municipi. Enunciat d'una altra manera: reflecteix amb la màxima fiabilitat la realitat demogràfica del municipi. Empadronar-se és un dret i una obligació per a tothom, sigui quina sigui la nostra nacionalitat i situació administrativa.

Tot i que és en l'àmbit local on es gestiona el fet de la immigració, és competència de l'Administració de l'Estat l'autorització de la residència regular. La inscripció al padró és independent d'aquest procediment administratiu i es limita a reflectir la residència efectiva en un municipi.

El padró tampoc no és un mecanisme de control del parc d'habitatge, ja que aquesta funció pertoca al cadastre. Ara bé, si en el moment de l'empadronament se suscita la sospita d'un ús anòmal de l'habitatge, des del padró s'ha de derivar a l'àrea d'habitatge perquè actuï en consonància. El padró, per definició, ha d'estar **connectat** a la resta de departaments i serveis públics.

2) Marc normatiu

ESTAT ESPANYOL

- Llei 7/1985, de 2 d'abril, Reguladora de les bases del règim local. Art. 15, 16 i 17. Estableixen l'obligació de tota persona que viu al territori d'inscriure's al padró del municipi on resideixi habitualment i descriuen les dades que són obligatòries en la inscripció municipal. La responsabilitat de gestió, manteniment i custòdia del padró municipal correspon a l'ajuntament. S'exigeix també la renovació periòdica (cada dos anys) de la inscripció en el cas dels estrangers no comunitaris sense autorització de residència permanent.
- Llei 29/1994, de 24 novembre. Arrendaments urbans. Art. 8.1 i 2: No permet la cessió del lloguer ni el sublloguer sense el consentiment previ i escrit del llogater (propietari).

- Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social.

Art. 12. La inscripció al padró municipal és el requisit imprescindible per a l'accés i exercici del dret a l'assistència sanitària.

- Reial decret 1690/1986, d'11 de juliol, pel qual s'aprova el Reglament de població i demarcació territorial de les entitats locals.

Art. 54.3 La inscripció al padró municipal de persones que residint en el municipi no hi tinguin un domicili només es podrà dur a terme després d'haver posat aquest fet en coneixement dels serveis socials del municipi.

- Resolució de 21 de juliol de 1997, de la Subsecretaria, per la qual es disposa la publicació de la resolució de 4 de juliol de la presidenta de l'Institut Nacional de Estadística i del director general de Cooperación local, per la qual es dicten instruccions tècniques als ajuntaments sobre actualització del padró municipal.

- Resolució de 28 d'abril de 2005 de la presidenta de l'Institut Nacional de Estadística i del director general de Cooperación Local per la qual es dicten instruccions tècniques als ajuntaments sobre el procediment per acordar la caducitat de les inscripcions al padró dels estrangers no comunitaris sense autorització de residència permanent que no siguin renovades cada dos anys.

CATALUNYA

- Decret legislatiu 2/2003, de 28 d'abril, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei municipal i de règim local de Catalunya.

Art. 39. Les persones inscrites al padró constitueixen la població del municipi i en són veïns/es (condició que s'adquireix en el mateix moment de la inscripció), i tenen la condició política de catalans.

Art. 40.3. Les dades del padró municipal se cediran a altres administracions públiques que ho demanin, sense consentiment previ de l'afectat, només quan siguin necessàries per a l'exercici de les competències d'aquestes administracions, i exclusivament per a aquells afers per als quals la residència o el domicili siguin dades rellevants.

3) Paper de l'Administració local

L'ajuntament ha d'inscriure totes les persones que viuen al municipi, i fins i tot ha d'oferir la inscripció a qui no té cap domicili fix.¹² L'ens local és el responsable final d'ajustar el padró a la realitat del municipi, i per tant, de recollir de manera **fidedigna** el nombre i característiques bàsiques de totes les persones residents.

El padró dota l'ajuntament d'una eina bàsica, ja que li permet una acció de govern més **eficient**. D'una banda, el mapa sociodemogràfic del municipi li facilita la **planificació**. D'altra banda, en plasmar el nombre oficial d'habitants, és el punt de referència per rebre **recursos** externs tant en forma de finançament com de provisió de serveis.

Entrebanca l'empadronament de veïns i veïnes del municipi és inhibir-los d'assumir les seves **obligacions** i **drets** respecte a l'Administració local. Punt més greu, els

---

12. Vegeu art. 54.3 del Reial decret 1690/1986, d'11 juliol, pel qual s'aprova el Reglament de població i demarcació territorial de les entitats locals.

obstaculitza l'accés a **drets universals** fonamentals, com la salut i l'educació, i els exposa a situacions d'**alta vulnerabilitat**.

Els impediments per a l'empadronament no suposen un desincentiu per a la residència efectiva en el municipi, que ve provocada per altres lògiques (com ara la xarxa social i els mercats d'habitatge i/o laboral). El fet de no estar empadronat tampoc eximeix l'ens local de les **obligacions** que li són pròpies, com per exemple, escolarització dels menors, recollida d'escombraries, etc.

4) Propostes d'actuació

Objectiu:

- Garantir que el padró, com a registre administratiu, respongui a la realitat del municipi, a fi de garantir els drets i els deures de les persones i facilitar l'acció de govern local.
- Complir la normativa vigent pel que fa a la **inscripció** al padró i evitar pràctiques que l'entrebanquin.
- Implicar **tots els serveis municipals** en la gestió del padró municipal.
- Donar màximes garanties a la renovació del padró de les persones estrangeres que no disposen de residència permanent.

Recomanacions:

Inscripció al padró municipal i certificat d'empadronament

- Per tal que el padró reflecteixi la totalitat dels moviments demogràfics municipals cal atènyer-se escrupolosament a la **normativa vigent**.
- La inscripció al padró solament pot exigir la documentació acreditativa de:
  - a. la **identitat** (a través de qualsevol document, oficial en vigor), independentment de l'autorització de residència.
  - b. el lloc de **residència**, a través de qualsevol document que corrobore el domicili, independentment del títol d'ús de l'habitatge:
    - propietari o propietària: escriptura pública de la propietat, contracte o rebut de subministrament (aigua, gas, electricitat) o IBI.
    - llogater o llogatera: còpia del contracte de lloguer, contracte o rebut de subministrament (aigua, gas, electricitat).

Per extensió, s'han d'empadronar el cònjuge o parella de fet i els fills i/o filles de la persona titular que convisquin a la llar.

En altres supòsits de convivència a l'habitatge, i per tal d'evitar empadronaments en cadena, es recomana el consentiment de la persona propietària, acreditat per escrit i acompanyat de la fotocòpia del seu document d'identitat.

- Si la persona que resideix en un municipi no té **domicili fix**, es recomana que un informe social avaluï aquesta circumstància, i resolgui la inscripció al padró, assignant-li una adreça, tal com es recull a la normativa vigent.
- Demanar altres documents, com la cèdula d'habitabilitat, dipòsits o altres, dificulta l'empadronament, i per tant, va en detriment dels objectius del padró.
- Cas que es detecti que en el moment d'empadronar en el domicili està inscrit un nombre de persones que pot afectar els requisits d'**habitabilitat**¹³, l'ajuntament no queda eximit de fer-ne la inscripció, si la persona presenta la documentació requerida. És posteriorment, si es sospita de la sobreocupació per part del servei pertinent, que s'activarà la inspecció.¹⁴
- En el moment de l'empadronament cal informar els nous veïns i veïnes de la necessitat de comunicar qualsevol canvi de les dades al padró municipal.
- Cas que la persona estrangera no tingui autorització de residència permanent se l'ha d'**informar** de la necessitat de renovar la inscripció abans dels dos anys, segons marca la normativa vigent.
- La inscripció al padró, com a servei bàsic del municipi, es tramita **en el mateix moment** que se sol·licita i es presenta la documentació requerida. En el cas que hi hagi dificultats lingüístiques o calguin documents addicionals, es pot establir un termini per suplir-los.
- El **volant o justificant d'empadronament** s'emet immediatament, sense la necessitat que l'interessat o interessada es presenti un altre cop.

Baixa i actualització del padró

- La modificació de les dades del padró per part de l'ajuntament s'ha de fer a coneguda de la persona interessada. En les baixes, l'ajuntament ha de notificar-li prèviament la proposta.
- La **informació** que pugui obtenir qualsevol altre servei de l'ajuntament, o qualsevol altre Administració, sobre algun fet que pugui afectar el registre, cal transmetre-la al padró, perquè la verifiquin, l'hi comuniquin a la persona interessada i procedeixin a la modificació, si s'escau.
- En el cas de les **baixes d'ofici** per inclusió indeguda s'ha de notificar anticipadament a la persona interessada a través dels procediments normatius. Per a les baixes per expulsió, emeses per l'INE, no és obligatòria l'audiència prèvia. Tampoc ho és en el procediment de baixa per caducitat de la inscripció al padró.
- En qualsevol cas, d'acord a un principi garantista i per ajustar-se als objectius propis del padró, es recomana la **verificació i audiència pública**. Tampoc no s'ha d'efectuar la baixa si l'interessat es presenta a les dependències de l'ajuntament

---

13. Decret 259/2003, de 21 d'octubre, sobre els requisits mínims d'habitabilitat ens els edificis d'habitatges i cèdules d'habitabilitat.

14. Vegeu al capítol "Habitatge i urbanisme" l'actuació en situacions d'ús anòmal de l'habitatge.

i manifesta la seva voluntat de seguir residint a la localitat. En cas d'inscripció indeguda, si l'interessat no manifesta expressament la seva conformitat amb la baixa, aquesta només es podrà realitzar amb l'informe favorable del consell de l'empadronament, tal com estableix l'article 72 del reglament de població i demarcació de les entitats locals.

Accés i cessió de les dades

- El dret a la **protecció de les dades** justifica **centralitzar** l'accés de terceres persones al padró, i **registrar-ne** les entrades, incloent-hi informació sobre l'usuari o usuària, dades consultades i moment d'accés.
- En el cas de consultes externes, a banda d'atenir-se a les pautes esmentades, les sol·licituds han de **justificar-se**. Per resoldre-les, l'**ajuntament** parará esment en els usos que poguessin anar en detriment dels drets d'altri.
- Atesa la utilitat del padró per a la gestió pública, el **traspàs** de les dades entre els diferents serveis municipals no constitueix una cessió de dades perquè es desenvolupa en la mateixa entitat jurídica que és l'ajuntament tal com expressa el Consell d'Empadronament. La cessió de dades del padró a altres administracions públiques s'haurà de fer únicament quan aquesta cessió sigui necessària per a l'exercici de les seves competències i exclusivament per a assumptes en què la residència o el domicili siguin rellevants.

Padró, porta d'entrada i interconnexió de la informació

- L'oficina del padró és el **primer contacte** amb l'Administració local que la persona té en arribar al municipi on preveu residir. Aquesta circumstància s'ha de tenir en compte, ja que condicionarà la seva futura percepció sobre l'ajuntament.
- Donada la seva funció de *porta d'entrada*, els serveis d'**acollida** han d'arrencar en el moment que la persona s'empadrona. D'aquí que sigui imprescindible establir una col·laboració estreta del padró amb l'agent d'acollida i amb els serveis municipals que escaiguin.
- La **informació** que genera l'empadronament té una gran utilitat per a molts altres serveis públics del municipi (per exemple en l'escolarització). Per aquesta raó, l'ajuntament ha d'articular un circuit intern per transferir les dades als serveis corresponents, de manera que aquests puguin ajustar la seva acció a la realitat demogràfica.
- Atès que el padró no és un instrument de control, des d'aquest registre administratiu és raonable **informar** els serveis municipals responsables de la inspecció sobre les sospites per sobreocupació o sobreempadronament.
- Gràcies a la interconnexió de la informació, no queda justificat que cap servei municipal o comarcal sol·liciti el justificant o volant d'empadronament, documentació de què pot disposar per via **interna**.

Suport al padró municipal

- Tenint en compte la diversitat de nous veïns i veïnes, el padró pot rebre el suport de serveis especialitzats en la gestió de la diversitat.
- Pel que fa al suport lingüístic, pot comptar amb agents d'acollida i agents de la borsa de traductors, traductores i intèrprets dels consells comarcals. Els impresos multilingües també poden llevar obstacles.
- Pel que fa al suport administratiu i jurídic, poden adreçar les consultes al 012.

4.1.2 Acollida

1) Definició

L'acollida és l'etapa en què la persona immigrada inicia el **procés d'integració** a la societat en la qual s'estableix amb vocació de romandre-hi. La **integració**, com a procés bidireccional i mutu que requereix més o menys temps, té més possibilitats de reeixir quan la societat receptora acull la població immigrant i li procura oportunitats per adquirir unes habilitats bàsiques per a l'autonomia personal.

L'acollida es reconeix com un **dret** del qual són titulars les persones estrangeres immigrades, sol·licitants d'asil, refugiades, apàtrides i retornades, a partir de l'edat de l'ensenyament obligatori. Aquest dret s'inicia a l'exterior, un cop la persona obté l'autorització administrativa de residència o d'estada al país per a més de 90 dies. A Catalunya el dret s'inicia a partir de l'empadronament.

Aquest moment és també el punt de partença de la **ciutadania resident**, basada en la residència material i en la voluntat de la persona de romandre de manera efectiva i estable en un entorn social determinat i de voler-ne formar part.

Els serveis d'acollida apleguen el conjunt de recursos adreçats a informar i formar les persones novingudes sobre la societat catalana, el seu mercat laboral, i les vies per adquirir competències lingüístiques bàsiques. La seva finalitat és facilitar l'**autonomia** personal, la integració social i la **cohesió** del conjunt de la població. Per tant, té un clar caràcter **transitori**.

2) Marc normatiu

ESTAT ESPANYOL

- Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social.
Reconeix l'accés als serveis socials bàsics, com a titulars, a totes les persones estrangeres, sense exigir, per tant, la condició de resident.

CATALUNYA

- Estatut d'Autonomia de Catalunya, 2006.
Estableix que Catalunya té competència exclusiva en matèria de primer acolliment de les persones immigrades, així com la competència exclusiva en matèria de l'ús del català i de serveis socials.
- Llei 10/2010 del 7 de maig, d'acollida de les persones immigrades i de les retornades a Catalunya.

3.) Paper de l'Administració local

L'ens local és protagonista en l'acollida per la seva **proximitat** amb els veïns i veïnes. Destinar recursos a l'acollida és una **inversió** a favor d'una societat cohesionada,

contribuint a la consolidació de la convivència social i al ple exercici dels drets i deures individuals.

Els municipis amb una població igual o superior a 20.000 habitants han de prestar el servei de primera acollida a les persones empadronades, tant si són estrangeres immigrades com retornades. Els ens supramunicipals poden prestar el servei per delegació o encàrrec de gestió o establir programes d'assistència i cooperació als municipis en relació amb aquest servei; com és el cas des de fa anys, del treball portat a terme des dels consells comarcals.

L'acollida afavoreix l'autonomia personal dels nous veïns i veïnes, tot evitant que el desconeixement de l'entorn els porti a una situació de desavantatge i exclusió social.

Des d'aquest punt de vista és necessari que l'ajuntament plantegi l'acollida d'una manera integral, travant els serveis i recursos (públics i privats) perquè tinguin present les necessitats en diferents àmbits.

4) Propostes d'actuació

Objectius:

- Implementar el servei de primera acollida
- Promoure l'accés als serveis públics de les persones nouvingudes a través de l'acollida especialitzada.
- Facilitar els processos de reciprocitat amb la societat d'acollida en el procés d'integració.

Recomanacions:

Els serveis d'acollida

- Els serveis d'acollida promouen la **primera acollida** a través de recursos propis i/o conveniats amb altres serveis i entitats. En paral·lel, ha de fer costat a l'**acollida especialitzada** oferta per altres organismes públics.
- Els serveis d'acollida tenen com a funció prestar **actuacions formatives i informatives**.
- Des d'un enfocament integral, cal ajustar les actuacions a les necessitats i optimitzar els recursos. Els ens locals poden impulsar (si ho consideren) **espais de coordinació** en què participin els agents que treballen l'acollida al municipi i/o comarca.
- Els serveis d'acollida impliquen un treball tècnic que dissenyi, organitzi, coordini i presti suport a les accions que el municipi o la comarca estableixi. Aquestes comeses corresponen a professionals que exerceixen les funcions en polítiques migratòries.

Gestió lingüística de l'acollida

- El català és la llengua comuna per a la gestió de les polítiques d'acollida i integra-

ció, i és la llengua vehicular de la formació i la informació, instrument bàsic per a la plena integració al país.

- Els serveis de suport lingüístic, com el servei de **traductors, traductores i intèrprets** són un instrument important per garantir la interacció dels serveis públics i la persona nouvinguda.
- Les accions de suport lingüístic són sensibles a la diversitat lingüística, raó per la qual es traslladen a l'idioma propi (sigui o no l'oficial al país d'origen).
- Els materials informatius en les **llengües** d'origen de la població nouvinguda, a més del català, significa un recurs molt valuós, no solament per assegurar la comunicació inicial al nou veí/veïna, sinó també com a reconeixement del seu idioma. Alhora aporten un element positiu per al conjunt de la població, a favor del reconeixement de la diversitat lingüística del municipi.
- És imprescindible que les eines de suport lingüístic tinguin un explícit caire **temporal**, atès que l'horitzó de les persones nouvingudes és fer ús, al més aviat millor, dels serveis normalitzats.
- El Conselh Generau d'Aran establirà per reglament el grau de coneixement de l'aranès que ha de ser assolit mitjançant la prestació del servei de primera acollida a l'Aran.

Punts de partença

- L'acollida s'inicia tan aviat la persona rep la resposta afirmativa de l'autorització de residència o estada, al país d'origen, o bé en el moment d'empadronar-se en un municipi català.
- El **padró** comporta l'**accés** del nou veí o veïna al servei d'acollida.¹⁵

Benvinguda al municipi per a tothom

- Tota persona, independentment de la seva nacionalitat i origen, que s'empadrona mereix una **benvinguda** per part de l'ajuntament.
- Donar la benvinguda expressa un reconeixement dels nous veïns i veïnes, un tarannà obert i una voluntat de cohesió social. Significa valorar la pluralitat d'aportacions, coneixements, costums, etc. i alhora reconèixer un espai comú compartit.
- Les accions de benvinguda en què participa la xarxa cívica local tenen un valor afegit, en primer lloc perquè faciliten la **comunicació** entre les veïnes i veïns nous i les persones establertes, i també perquè refermen el sentit de pertinença i hi inviten a participar.

---

¹⁵ Vegeu al capítol "Empadronament", el traspàs d'informació del padró municipal als serveis públics locals.

Els serveis de primera acollida s'estructuren en:

Accions informatives: primera acollida presencial

- L'agent d'acollida o professional que correspongui des dels serveis d'atenció a la ciutadania, informa de les actuacions de primera acollida, i després de la **valoració inicial** de les seves circumstàncies i interessos personals orienta cap als recursos més adients.
- En aquest primer moment l'acollida se centra en l'atenció de les necessitats de la persona a nivell lingüístic, laboral, acadèmic, etc. Al mateix temps es **detecten** els factors de vulnerabilitat social, com ara l'analfabetisme.

Accions formatives: competències lingüístiques bàsiques, coneixements laborals, coneixements de societat catalana i del seu marc jurídic

Competències lingüístiques bàsiques

- El servei de primera acollida ha d'oferir la formació i els mitjans necessaris per adquirir les competències bàsiques en llengua catalana.
- S'ha d'oferir la formació per adquirir les competències bàsiques en llengua castellana a les persones que hagin assolit l'adquisició en llengua catalana i que ho sol·licitin o requereixin.
- L'ens local, en coordinació i amb el suport de les altres administracions, treballa perquè l'**oferta formativa** del nivell inicial i bàsic de la llengua catalana sigui **accessible** a totes les persones titulars del dret d'accés al servei d'acollida.
- Sempre que sigui possible la formació per adquirir les competències bàsiques en llengua catalana es farà mitjançant el Consorci per a la Normalització Lingüística.

Coneixements laborals

- El lloc de treball té un paper cabdal en l'autonomia personal. Per aquest motiu, la primera acollida inclou formació en coneixements laborals.¹⁶
- Aquesta formació aporta coneixements bàsics que possibiliten la plena efectivitat dels drets i deures laborals, tant per a l'accés al món laboral com per al desenvolupament del lloc de treball i la carrera professional. També permet conèixer els serveis ocupacionals municipals i concertats.

Coneixement de la societat catalana i del seu marc jurídic

- Els continguts d'aquesta formació han de permetre als titulars del dret d'accés al primer servei d'acollida adquirir uns coneixements bàsics i pràctics sobre els trets fonamentals de Catalunya, del municipi d'empadronament i la corresponent comarca, pel que fa als aspectes socials, de lleure, culturals, geogràfics i històrics

---

16. Vegeu al capítol "Treball i promoció econòmica", l'acollida laboral.

i a la realitat sociolingüística, i també sobre els trets fonamentals de l'Estat i la Unió Europea; els drets i deures fonamentals; els recursos públics i privats; i el funcionament del sistema polític i administratiu, incloent-hi les oportunitats de participació en la política i en la societat civil.

- Alhora, aquesta formació ha de facilitar coneixements necessaris per a l'accés i el manteniment de la regularitat administrativa necessària per a viure a Catalunya.
- Els diferents materials elaborats per la Secretaria per a la Immigració de la Generalitat de Catalunya amb aquesta finalitat, com el web d'acollida i els DVD d'acollida a Catalunya són un recurs vàlid.¹⁷
- La informació i assessorament en matèria d'estrangeria són necessaris des de l'acollida. Com a recurs específic l'ens local pot convenir aquests serveis per garantir la seva oferta.

Altres aspectes del servei de primera acollida:

- El servei d'acollida ha de facilitar l'alfabetització de l'usuari o usuària que ho requereixi per mitjà dels programes de formació d'adults existents o, si no n'hi ha, dels programes específics que s'hagin de crear.
- D'acord amb els principis que orienten l'ensenyament de les persones adultes, la formació ha de ser **flexible**, adaptada a les característiques de l'alumnat, ha de ser compatible amb les responsabilitats laborals i familiars. Així, convé oferir actuacions formatives en diferents franges horàries, possibilitar la modalitat autformativa, etc.
- Els ens locals, en l'àmbit de llurs competències respectives, han de certificar que els usuaris han dut a terme les accions informatives i formatives corresponents.

Programes d'acollida especialitzada¹⁸

- L'ens local vetlla perquè cadascun dels serveis municipals estableixin els mecanismes adients per acollir la població nouvinguda. Així mateix, treballa perquè la resta de serveis públics també els incorporin. Per tal de facilitar l'accés de la població nouvinguda als serveis d'acollida especialitzada, es pot comptar amb el suport dels serveis de traducció i interpretació dels consells comarcals que en tinguin.
- Els centres educatius, centres d'atenció primària de salut, biblioteques, i altres recursos públics, convé que participin en el sistema d'acollida municipal i promouguin l'acollida especialitzada en el seu propi servei.

17. <http://www.acollida.gencat.cat>

18. L'acollida especialitzada és un element incorporat de forma transversal en les recomanacions d'aquesta guia per a cadascun dels àmbits de treball de l'Adaptació dels serveis públics a una societat diversa

■ 4.1.3 Reagrupament familiar

1) Definició

El reagrupament familiar és el dret que adquireixen les persones estrangeres residents de reunir els seus familiars més directes (cònjuge, pares i fills) complint un seguit de requisits.

Aquest reagrupament és regulat per la Llei orgànica 4/2000, que determina els parents que poden ser subjectes a reagrupament i les condicions a què s'han d'ate-nir.

El procés de reagrupament familiar és complex per diversos factors: per la seva temporalitat, per les relacions transnacionals que implica, per les conseqüències so-cioafectives i pel seu impacte en la societat d'acollida. Així, requereix d'un acompanyament integral que tingui com a objectiu, durant tot el procés, facilitar l'adquisició d'autonomia de les persones reagrupades i la seva integració.

Pel que fa a les administracions públiques, i particularment la local, els processos de reagrupament familiar són una oportunitat per gestionar a l'avançada i de mane-ra previsible una part important del fet migratori.

2) Marc normatiu

ESTAT ESPANYOL

- Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social.
Capítol II del Títol Preliminar. Reagrupament familiar. Es reconeix el dret de les persones estrangeres a reagrupar els seus familiars.
- Reial Decret 2393/2004, de 30 de desembre, pel qual s'aprova el reglament de la Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social.
Art. 38 a 44. S'estableix el procés per al reagrupament familiar, inclosos els requisits i la documenta-ció necessària.

CATALUNYA

- Llei 18/2007, del 28 de desembre, del Dret a l'habitatge.
Art. 3.e. S'estableixen les condicions de la sobreocupació, infrahabitatge i altres criteris d'habitabili-tat.
- Llei 10/2010, del 7 de maig, d'acollida de les persones immigrades i de les retornades a Catalunya.
- Decret 55/2009, de 7 d'abril, sobre les condicions d'habitabilitat dels habitatges i la cèdula d'habita-bilitat.

3.) Paper de l'Administració local

El marc normatiu estableix que l'ens local participa en el procés de sol·licitud de re-agrupament familiar a través de l'emissió de l'informe que acredita la disponibilitat,

per part de la persona que vol reagrupar, d'un habitatge adequat per respondre a les necessitats de la família.

L'ajuntament, davant la sol·licitud de l'informe de disponibilitat i adequació de l'habitatge, té la responsabilitat de comprovar-ne l'estat, segons els requisits legals marcats i en el termini establert, a través d'una **inspecció ocular**. Serà l'Administració de l'Estat qui determini, en funció dels diferents requisits, l'aprovació de la sol·licitud del reagrupament familiar, i per tant, l'exercici d'aquest dret.

A banda del tràmit, l'ajuntament pot tenir un paper decisiu en la qualitat de l'arribada i acollida de la població nouvinguda. El coneixement a l'**avançada** de les persones que han d'arribar al municipi per via de reagrupament familiar permet establir mecanismes per a la **previsió dels serveis públics** i alhora fer l'**acompanyament** de les persones reagrupants i de les reagrupades.

4) Propostes d'actuació

Objectiu:

- Informar que l'habitatge on viu la persona sol·licitant satisfà unes condicions dignes per atendre les necessitats de la persona reagrupant i de la seva família.
- Aprofitar la informació per engegar el procés d'acompanyament al reagrupament i de previsió i planificació de serveis públics al municipi.

Recomanacions

Informe d'habitatge

- Emetre l'informe de disponibilitat i adequació de l'habitatge és un **servei públic** que correspon a l'ajuntament. La normativa no estableix cap **període mínim d'empadronament** del o de la reagrupant en un municipi per poder-lo sol·licitar i es limita a determinar la competència a favor del municipi de residència del o de la reagrupant i a fixar en 15 dies el termini per emetre'l. És possible establir una **taxa**, que ha de ser equiparable a la dels altres tràmits administratius.
- L'ens local, en el context de l'elaboració d'aquest informe, pot aprofitar per informar dels requisits per accedir al reagrupament familiar.
- Els criteris d'**habitabilitat** vénen establerts per llei. La mera documentació sobre l'habitatge és insuficient per comprovar-ne les circumstàncies i condicions. L'ens local n'ha de fer la **inspecció ocular**, a partir de la qual descriure les característiques de l'habitatge i valorar-ne les condicions d'habitabilitat actuals, a més de ponderar-ne l'adequació a les necessitats de la família, una vegada hagi tingut lloc la reagrupació.
- En cas que l'informe sigui **desfavorable**, a més de justificar-ne els motius, cal comunicar al reagrupador què ha de fer per aconseguir que sigui favorable.
- En cas que l'informe sigui favorable, l'ens local ho comunicarà a la Subdelegació de Govern de l'Estat, al servei d'acollida local o comarcal i a la persona interessada indicant què ha de fer per fer efectiu el reagrupament.

- Pel que fa al suport administratiu i jurídic, poden adreçar les consultes al 012.

Programa d'acompanyament al reagrupament

Acompanyament a la persona reagrupadora

- En rebre la notificació de l'informe d'habitatge, s'entra en contacte amb l'interessat o interessada, és a dir, la persona reagrupadora. L'agent d'acollida pot ser la figura professional responsable d'entrevistar-s'hi i d'oferir informació del circuit de programa de reagrupament. Tot seguit, les persones reagrupadores poden iniciar sessions d'informació i acompanyament, que poden allargar-se després de l'arribada dels familiars reagrupats.

Acompanyament a la persona reagrupada

- Prèviament a la seva arribada, les persones reagrupades han de disposar d'informació que faciliti el seu accés a la societat d'acollida. El paper de la persona reagrupadora és clau en la transmissió d'aquesta informació.
- En arribar a Catalunya, la persona reagrupada accedeix al **servei d'acollida** municipal.
- Les **particularitats** d'aquest col·lectiu, a què l'ens local hauria de parar esment són:
  - Generalment arriben directament des del seu lloc d'origen, i per tant, el municipi és el primer indret de Catalunya on resideixen.
  - Compten amb un o una **familiar** de primer grau al municipi, disposat a fer l'acompanyament en l'arribada i acollida.
  - Les persones majors de 16 anys, poden entrar en el circuit d'**inserció laboral**, raó per la qual caldrà reforçar el coneixement de l'entorn laboral en la seva acollida. El Programa de Reagrupament i Treball (PRT) de la Secretaria per a la Immigració és un bon recurs.
  - Si part de l'acollida ja l'ha feta des del seu país d'origen, no caldrà repetir-la però sí donar-li la continuïtat oportuna, i per tant, el procés d'integració serà més ràpid i de més qualitat.

Circuit d'informació i planificació dels serveis municipals

- Hi ha dos mecanismes per **iniciar** el procés amb persones reagrupades:
  - a) la resolució favorable de l'informe d'habitatge emès pel mateix ajuntament.
  - b) l'informe trimestral enviat per les subdelegacions de Govern a les alcaldies, amb la previsió de persones que arribaran al municipi, d'acord amb la resolució favorable de la sol·licitud de reagrupament.
- Gràcies a aquesta informació es pot conèixer el **nombre** de persones que arribaran al municipi a curt termini, més algunes de les seves **característiques**, com ara l'edat. Aquest coneixement pot ser més **ampli** i profund si paral·lelament es fa l'acompanyament de la persona reagrupant, que pot informar dels i les familiars que han de venir, per exemple dels seus nivells formatius, competències lingüístiques, experiències laborals, etc., elements que permetran planificar l'acció dels serveis públics.

- Per fer-ho possible es fa necessari establir un **circuit intern de transmissió** de les dades, des de la font original (informe favorable d'habitatge o informe de Subdelegació de Govern) fins a l'equip que gestiona el programa d'acompanyament a les persones reagrupades.

Programa de Reagrupament i Treball

- El programa és una resposta a les demandes i necessitats que manifesten les persones reagrupades i les seves famílies, els municipis, les entitats i les empreses de diferents sectors econòmics.
- La primera raó és la necessitat de formar les persones reagrupades a fi d'ajudar-les a inserir-se laboralment. De forma paral·lela, també ajuda les empreses a trobar persones amb la formació adient. A més a més, dóna resposta a la necessitat dels municipis d'oferir sortides professionals a aquesta població immigrada amb dificultats d'inserció laboral.
- El programa consta de tres blocs d'accions: el coneixement de la societat catalana i del seu marc jurídic, les competències inicials en llengua catalana, amb l'objectiu de cobrir els drets de formació i informació propis de l'acollida (veure el capítol d'acollida), i a més a més, formació laboral en sectors econòmics específics i pràctiques formatives en empreses.

■ 4.1.4 Arrelament

1) Definició

L'arrelament social és el mecanisme legal que permet obtenir una autorització de residència temporal a les persones estrangeres, que malgrat haver residit a l'Estat espanyol durant un període mínim de tres anys, tenen una situació administrativa irregular.

Entre altres requisits, cal demostrar la residència efectiva a l'Estat, els mitjans suficients per mantenir-se i l'existència de vincles familiars o la vinculació social al territori. Acreditar aquesta darrera condició, és missió de l'Informe social per a l'arrelament, atribuït a les comunitats autònomes o als ajuntaments.

2) Marc normatiu

ESTAT ESPANYOL

- Llei orgànica 4/2000, sobre llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social.
Art. 31.3 Reconeix el dret de les persones estrangeres en situació d'irregularitat administrativa a accedir a una autorització de residència per via extraordinària a partir de l'arrelament.
Art. 68.3. Exposa que les comunitats autònomes o els ajuntaments emetran un informe sobre la integració social de l'estranger.
- Reial Decret 2393/2004, de 30 de desembre, pel qual s'aprova el Reglament d'estrangeria.
Art. 46. Els ajuntaments tenen la responsabilitat d'emetre l'informe d'arrelament, i se n'especifica el contingut.

CATALUNYA

- Llei 10/2010, del 7 de maig, d'acollida de les persones immigrades i de les retornades a Catalunya.

3) Paper de l'Administració local

La comunitat autònoma o l'ajuntament participa en el procés de regularització a través de l'**informe d'arrelament**. Pertoca a l'ens local en tant que Administració propera a la ciutadania, amb competències en àmbits relacionats amb la integració social i responsable de l'**empadronament**. Per consegüent, l'empadronament fidedigne és prerrequisit de l'informe d'arrelament. Aquest forma part de la documentació que la persona estrangera ha de presentar a l'Administració de l'Estat, responsable final d'aprovar la residència temporal, per circumstàncies excepcionals. Tanmateix, cal tenir present que l'informe no és vinculant per a l'Administració competent de la resolució de l'arrelament.

En la valoració de l'arrelament es pondera si el veí o veïna coneix la societat catalana i les competències comunicatives bàsiques en català i castellà, o si ha participat en els serveis d'acollida, de manera que li permet actuar amb **autonomia**. En el cas

de valorar que els seus coneixements són insuficients, els serveis municipals l'orientaran vers els recursos d'acollida disponibles.

L'informe d'arrelament és un **servei** que l'ajuntament presta als veïns i veïnes que volen accedir a la residència per arrelament social, i per tant, el procediment es diligença en uns terminis determinats i pot restar subjecte a l'abonament de la taxa corresponent.

4) Propostes d'actuació

Objectius:

- Acreditar l'arrelament social dels veïns i veïnes del municipi que compleixin els requisits legals a través de l'informe d'arrelament.
- Facilitar el procés d'integració social a les persones que malgrat residir al territori no han seguit un procés d'acollida i no poden demostrar el seu arrelament.

Recomanacions:

criteris legals

- El reglament d'estrangeria estableix que cal demostrar la residència durant un període continuat de tres anys en qualsevol punt del territori estatal. Es pot establir un període mínim d'empadronament o de permanència en el municipi per a emetre l'informe, tot i que el mateix marc legal no determina la necessitat d'un termini mínim de permanència. Hi ha la pràctica habitual d'un període de sis mesos d'empadronament.
- Les persones estrangeres que tenen vincles de parentiu directe (progenitors/progenitores, cònjuge o fills/filles), no necessiten l'informe per incoar el procediment d'arrelament social.
- L'objectiu de l'informe és constatar que el veí o veïna participa de l'activitat social i, si és el cas, dels serveis del municipi, tant públics com privats. Per tant, cal que es provi que durant el període que ha residit al territori, ha interactuat amb persones i institucions de l'àmbit d'acollida, formatiu, laboral, social, cultural, esportiu, etc. en vistes a participar-hi i integrar-s'hi. L'informe pot fer constar fets i circumstàncies simplement manifestades per la persona interessada, si bé caldrà distingir-les de les que hagin estat comprovades i donades per certes.
- Per fer efectiu aquest vincle en el territori, cal valorar la competència lingüística del veí o veïna, que ha de demostrar el grau de coneixement que té de les llengües oficials a Catalunya per poder comunicar-se. Tot i la cooficialitat lingüística de Catalunya, convé insistir en la necessitat de conèixer el català, per estar en igualtat de condicions amb la resta de ciutadania. El **coneixement i ús del català** és una de les eines que garanteixen la igualtat d'oportunitats de les persones tant en l'àmbit acadèmic com en el laboral. Les institucions han de promoure la formació i incentivar-ne el coneixement i, particularment, el seu ús. El català esdevé vehicle de cohesió social i element central de la cultura pública comuna

que l'ajuntament impulsa. Així les coses, si la persona estrangera desconeix la llengua catalana convé derivar-la al servei de primera acollida que estableix la Llei d'acollida de les persones immigrades i retornades a Catalunya, concretament a les **accions formatives per assolir les competències lingüístiques bàsiques**.

Servei públic per als veïns i veïnes

- La tramitació de l'informe d'arrelament és un servei més de l'ajuntament. En aquest sentit pot aplicar-se una taxa equiparable a la dels altres tràmits i se sol·licita a través de les oficines d'atenció ciutadana, des d'on el derivaran als serveis pertinents.
- L'informe d'arrelament és un dels documents que el sol·licitant ha d'aportar a l'Administració de l'Estat, conjuntament amb altres documents oficials que expiren molt aviat. Per aquest motiu, és imprescindible que s'estableixi un termini per donar resposta a la sol·licitud del tràmit.

Constatació de l'arrelament

- L'ajuntament **informa** dels requisits i de la **documentació** necessària. És sobrer que la persona interessada hagi de sol·licitar el certificat d'empadronament, perquè la mateixa oficina d'atenció ciutadana el pot obtenir per via interna.
- L'informe d'arrelament es gestiona des dels serveis especialitzats que recopilen la documentació exigida; entrevisten la persona interessada per ratificar-ne les dades; contrasten la informació amb altres serveis; i finalment valoren i redacten l'informe.
- A l'informe d'arrelament ha de constar el temps de permanència en el domicili, els mitjans de vida de què es disposa, el grau de competència lingüística en català i castellà, la interrelació amb les xarxes socials de l'entorn, els programes d'inserció sociolaboral d'institucions públiques o privades que s'ha seguit, i qualsevol altra informació escaient.
- Si mai la persona interessada acredita que compta amb mitjans de vida adients, l'informe d'arrelament pot suggerir que se l'eximeixi del requisit de tenir un contracte de treball. La Subdelegació del Govern de l'Estat a Barcelona ha dictat unes instruccions que poden servir de referència per a detectar aquests casos: cònjuges de persones residents; estrangers majors de 65 anys amb fills i/o filles residents regulars; estrangers i estrangeres majors de 22 anys que estudiïn i visquin amb els pares i les mares residents; raons humanitàries, de malaltia o desarrelament amb el país d'origen; i supòsits similars als esmentats.
- El fet que una persona no pugui demostrar el seu arrelament, ha de derivar-lo al **servei de primera acollida municipal o comarcal**.
- Pel que fa al suport administratiu i jurídic, poden adreçar les consultes al 012.

4.2 Adaptació dels serveis públics a una societat diversa

■ 4.2.1 Treball i promoció econòmica

1) Definició

La feina és, sens dubte, una de les principals motivacions per immigrar. Com a eix que estructura i condiona la vida personal i la participació social, la feina és un àmbit on les administracions públiques han d'intervenir. Particularment, com a requisit per a la cohesió social, cal garantir a les persones immigrades igualtat d'accés al mercat laboral.

2) Marc normatiu

ESTAT ESPANYOL

- Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social.
- Reial decret legislatiu 1/1995, de 24 de març, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei de l'estatut dels treballadors.
- Reial Decret 1463/2009, de 18 de setembre, sobre traspàs de funcions i serveis a la Generalitat de Catalunya en matèria d'autoritzacions inicials de treball per compte propi o d'altri dels estrangers la relació laboral dels quals es desenvolupa a Catalunya.

CATALUNYA

- Llei 17/2002, de 5 de juliol, d'ordenació del sistema d'ocupació i de creació del Servei d'Ocupació de Catalunya (DOGC núm. 3676, de 12 de juliol).
- Llei 10/2010, del 7 de maig, d'acollida de les persones immigrades i de les retornades a Catalunya.
- Decret 49/2101, de 30 de març, pel qual s'adapta l'estructura i el funcionament dels Serveis Territorials a la Catalunya Central i a l'Alt Pirineu i Aran del Departament de Treball i es reestructura la Secretaria General.

3) Paper de l'Administració local

Tot i que la responsabilitat és compartida amb els agents socioeconòmics del territori i amb altres administracions públiques, l'ajuntament vetlla perquè l'activitat econòmica s'atingui al marc legal establert i es garanteixin la seguretat i la resta de drets dels treballadors i treballadores que visquin al seu municipi. En particular, cal rebutjar el menor índex de pràctiques discriminatòries.

4) Propostes d'actuació

Objectius:

- Vetllar per les actuacions **d'acollida en coneixements laborals** del servei de primera acollida municipal o comarcal.

- Promoure la **inserció laboral**, amb especial incís a les persones arribades via reagrupament familiar (acollida laboral especialitzada).
- Fomentar l'accés en igualtat de condicions a les actuacions de **formació continuada** i **ocupabilitat**, especialment per a aquelles persones que es troben aturades o en risc d'atur.
- Combatre les dinàmiques de **segregació** de les persones nouvingudes al mercat laboral.

Recomanacions:

Acollida en coneixements laborals

- Els serveis de primera acollida del municipi promouen l'**autonomia** de les persones que desconeixen la societat catalana o que pel seu origen es troben en desavantatge. En pro d'aquest objectiu, en el seu abordatge cal incloure-hi específicament la inserció en el mercat laboral.
- L'acollida en coneixements laborals ha d'aportar la informació necessària per incorporar-se al món del treball i fer possible la plena efectivitat dels drets i deures laborals. En concret, inclou:
  - a) **Informació** sobre el mercat laboral, incloent-hi els drets i obligacions dels treballadors/es, l'existència i funcions dels sindicats, etc.
  - b) **Conèixer** els serveis ocupacionals, els municipals i els concertats.
  - c) **Suport** en la cerca de feina (orientació i acompanyament), en l'elaboració del *curriculum vitae*, en la consulta de borses, etc.
- Aquesta acollida té algunes particularitats en el cas de persones immigrades que han arribat al país per un procés de **reagrupament** familiar (cònjuges i parelles amb relació anàloga a la matrimonial, i fills o filles majors de 16 anys), d'aquí es desprèn el Programa de Reagrupament i Treball.¹⁹
- És important que l'empresariat del municipi conegui que actualment les persones que han arribat per reagrupament familiar poden treballar.
- Les empreses i altres organitzacions poden impulsar accions formatives pròpies del servei de primera acollida per als seus treballadors estrangers, apàtrides o retornats durant la jornada laboral.

Inserció i integració laboral

- L'objectiu que regeix l'actuació pública en matèria de treball és la participació de les persones d'origen immigrant en el mercat laboral en **igualtat de condicions** que la resta de la població.
- En el foment de la igualtat d'oportunitats, cal atendre especialment els col·lectius amb major risc d'exclusió laboral, entre els quals, el de persones nouvingudes. La seva situació de **desavantatge** pot venir donada per la manca de xarxes

---

¹⁹. Vegeu al capítol "Reagrupament familiar", el programa de reagrupament i treball.

socials, deficient formació o dificultat de convalidació de títols acadèmics. En aquest darrer cas són derivats al servei específic d'assessorament (SARU²⁰: Servei d'Acompanyament al Reconeixement Universitari promogut per la Generalitat de Catalunya).

- En el camí cap a la normalització, caldria adaptar les polítiques actives d'ocupació del Servei d'Ocupació de Catalunya que s'impulsen des de l'ajuntament en col·laboració amb altres agents, així com les pròpies polítiques que l'ens local impulsa directament. Per tant, cal fer **efectiu l'accés** dels immigrants als programes tant directes (plans d'ocupació, cases d'oficis, etc.), com indirectes (Agents d'Ocupació i Desenvolupament Local, projectes empresarials, programes d'iniciatives a l'ocupació, etc.), i de formació (ocupacional i continuada).
- La participació en el mercat laboral hauria de ser equitativa, de manera que plasmi la diversitat del territori. L'ens local, en la mesura de les seves capacitats i començant per la contractació del seu personal, vetlla perquè els veïns i veïnes participin en un mercat laboral divers i **cohesionat**.
- L'Administració local pot sensibilitzar, especialment en l'àmbit domèstic i d'atenció i cura a terceres persones, de les obligacions i responsabilitats legals en la contractació i en el tractament no discriminatori de persones; fenomen que afecta majoritàriament les dones immigrades.

Col·laboració empresarial

- Les empreses, en tant que agents econòmics, poden jugar un paper fonamental en la dinàmica social del municipi, raó per la qual convé que l'Administració local hi mantingui un **diàleg** directe. Des d'aquest espai, i en col·laboració amb altres institucions públiques, caldria impulsar la integració laboral de les persones immigrades.
  - Acollida lingüística (programa "Llengua i empresa"²¹).
  - Acollida en l'entorn laboral, prevenció de riscos laborals.
  - Formació en l'empresa, capacitació i formació continuada (programa "Profit"²²).
- La col·laboració amb el sector privat ha de servir per sensibilitzar l'empresariat perquè aprofiti la **diversitat** cultural de la seva força de treball, per obrir-se a nous mercats (tant de proveïdors com de clientela).
- L'entorn laboral sol ser un **espai de trobada** entre molts veïns i veïnes. Conscients d'aquest fet, les empreses són coresponsables de dinàmiques convivencials extrapolables al municipi.

20. <http://saru.gencat.cat>

21. Experiència en formació en llengua catalana per a treballadors estrangers d'empreses de la comarca de la Garrotxa.

22. Programa per a la restauració orientat a la formació integral dels treballadors del Departament d'Innovació, Universitats i Empreses de la Generalitat de Catalunya (<http://www.profit.cat>).

Impuls d'iniciatives empresarials

- Una part de les persones d'origen immigrant es planteja iniciatives empresarials. Aquest fet s'ha d'entendre com una forma de mobilitat social, signe d'integració en la vida social i econòmica.²³
- L'Administració local hauria d'aprofitar aquestes iniciatives i esmerçar una atenció particular al seu **acompanyament** en un entorn empresarial del qual poden desconèixer aspectes fonamentals.

---

23. Vegeu el capítol "Comerç".

■ 4.2.2 Habitatge i urbanisme²⁴

1) Definició

El creixement de la població en els darrers anys, particularment a causa dels fluxos migratoris, ha desequilibrat la relació entre oferta i demanda dels diferents mercats d'habitatge.

Les dificultats en relació a l'habitatge afecten de forma especial certs col·lectius. Entre aquests destaquen les persones nouvingudes, sobretot quan fa poc de la seva arribada. A la inestabilitat laboral i al desconeixement del mercat de l'habitatge, cal afegir-hi un reduït parc de lloguer i uns preus elevats.

Junt amb això, s'observa la tendència a concentrar-se en els barris amb els habitatges més degradats, i en algunes situacions puntuals, a allotjar-se en condicions d'infrahabitatge o sobreocupació.

L'habitatge és un element clau per al benestar, en tant que marc de la vida individual i la cohesió social d'un barri. Des d'aquesta perspectiva, les polítiques públiques han de combinar el dret a un habitatge digne amb la dinàmica del mercat mobiliari.

2) Marc normatiu

ESTAT ESPANYOL

- Llei 29/1994, de 24 de novembre, d'arrendaments urbans.

CATALUNYA

- Llei 2/2004, de 4 de juny, de millora de barris, àrees urbanes i viles que requereixen una atenció especial.
- Llei 18/2007, del 28 de desembre, del dret a l'habitatge.
- Decret 55/2009, de 7 d'abril, sobre les condicions d'habitabilitat dels habitatges i la cèdula d'habitabilitat.

3) Paper de l'Administració local

És en el context local on l'impacte de l'habitatge es fa més palès.

L'ens local, coneixedor de la realitat del municipi, estableix les relacions amb institucions i agents socials per desenvolupar una política local que faciliti un habitatge digne, alhora que articula els barris en la trama urbana.

---

24. Aquest capítol/apartat se centra en l'aspecte infraestructural i de servei públic/privat de l'habitatge. Els elements de tipus convivencial, intrínsecament vinculats, es tracten en l'apartat 3.3. Convivència.

A través del seu **pla local d'habitatge**, l'ens local en planifica les necessitats, promou els habitatges de promoció pública, en defineix la xarxa d'inclusió, facilita la intermediació per al lloguer social, i rehabilita els barris.

4) Propostes d'actuació

Objectius:

- Facilitar l'accés a tots els veïns i veïnes a un habitatge digne.
- Promoure la salubritat i seguretat dels habitatges del municipi.
- Afavorir la cohesió territorial del municipi, equiparant les condicions de tots els barris des d'una perspectiva inclusiva.

Recomanacions:

Actuacions davant la vulneració de la funció social de l'habitatge

- L'ajuntament intervé en les situacions que vulnereu l'**habitabilitat** dels immobles i que posen en perill la salubritat i seguretat dels veïns i veïnes. Molts dels casos en què se'n detecta un ús anòmal responen a desconeixement de les normes, pràctiques abusives o a situacions de forta precarietat econòmica. Les condicions de sobreocupació i d'infrahabitatge, definides normativament, han ser reconduïdes en funció de les seves característiques i de la gravetat.
- Les situacions d'ús anòmal de l'habitatge, per sobreocupació, poden ser detectades des del padró municipal, des de la Guàrdia Urbana a partir d'inspeccions o de denúncies, o a través d'altres serveis.
- Arran de la detecció, s'hauria d'activar un **protocol** de treball que coordinés diferents agents: inspecció, serveis socials d'atenció primària i comunitària, Policia local, serveis d'habitatge, etc. La intervenció s'hi desenvoluparia a través d'eines com ara informació, acompanyament, inspecció, denúncia, suport en la cerca de nou habitatge o suport en la cerca d'ajuts a l'habitatge.

Accés a l'habitatge de promoció pública

- La promoció del parc d'habitatge públic o de protecció oficial (HPO) és una de les polítiques més visibles d'actuació local en aquest àmbit. Tots els estrangers residents tenen dret a accedir a aquest sistema d'ajudes en matèria d'habitatge. En tot cas els residents de llarga durada hi accedeixen en **igualtat de condicions**.
- S'**informa** la població de les possibilitats d'optar per aquesta mena d'habitatge de compra i de lloguer. Alhora l'ens local s'ocupa de l'agilització amb **transparència** de les adjudicacions en funció dels barems establerts.
- El **Registre municipal** de sol·licitants d'HPO és l'instrument a partir del qual l'ajuntament estableix els criteris per a l'adjudicació. Per fer efectiva la promoció de l'accés i atenent a la mobilitat residencial per als habitatges d'HPO, de lloguer o venda, l'ens local hauria d'establir un termini mínim de residència en el municipi.

- La promoció pública va dirigida a tota la població en general i per tant, no és específica per a persones d'origen immigrant. No obstant, el fet migratori hi influeix en tant que implica un creixement demogràfic i que, per tant, es fa necessari **redimensionar** l'oferta pública d'habitatge.

Accés al mercat de lloguer

- Si el parc d'habitatge de lloguer ha estat tradicionalment insuficient, el creixement poblacional dels anys darrers l'ha agreujat. En aquest sentit, cada municipi presenta **característiques** demogràfiques i immobiliàries particulars, tal com reflecteix el pla local d'habitatge, que els ajuntaments hauran de tenir en compte.
- Una de les mesures de l'ens local per desenvolupar en aquest mercat és el servei d'**intermediació per al lloguer social** entre la propietat i les persones inquilines. El programa ofereix a la propietat garanties de pagament i assegurança davant imperfectes; i al llogater o llogatera, lloguer social i seguiment de la convivència veïnal. La xarxa de mediació d'habitatge social s'articula a través de borses de lloguer social i jove.

Gestió d'habitatges d'emergència municipals i xarxes d'inclusió social²⁵

- Davant de situacions d'alta vulnerabilitat social relacionades amb l'habitatge, l'ajuntament hauria de disposar d'allotjaments d'**emergència**: un recurs de residència temporal, de què els veïns i veïnes fan ús mentre s'activa un pla d'acció social per resoldre la problemàtica concreta.
- Les situacions d'ús anòmal de l'habitatge, com l'infrahabitatge o la sobreocupació, causades per la impossibilitat d'accedir a un habitatge que compleixi els requisits d'habitabilitat, troben una solució temporal en la xarxa d'habitatges d'**inclusió social**.
- L'ajuntament, amb el suport d'altres administracions, hauria d'atendre les necessitats bàsiques de les persones que viuen **temporalment** en el municipi, en consonància amb l'estacionalitat de la seva activitat econòmica. Garanteix que l'allotjament satisfaci les condicions d'habitabilitat normativament establertes.

Rehabilitació, remodelació i recuperació de barris

- Les zones degradades dificulten la vida diària d'aquells i aquelles que hi resideixen alhora que en retroalimenta l'estigmatització. **Dignificar** el territori dignifica les condicions de vida dels seus veïns i veïnes. La **rehabilitació** d'aquestes zones és una prioritat per a la cohesió del municipi.²⁶
- Les mesures infraestructurals han d'anar acompanyades de treball **social** que en fomenti el manteniment, i que endegui dinàmiques convivencials.

²⁵ Vegeu al capítol "Serveis socials", l'atenció a persones en situació d'alta vulnerabilitat social.

²⁶ Amb el suport del Fons de foment del programa de barris i àrees urbanes d'atenció especial.

La cohesió territorial al municipi

- El **pla local d'habitatge** és l'eina que permet conèixer i avaluar els dèficits i les necessitats d'habitatge, i planificar-ne les estratègies adients.
- L'urbanisme condiona la quotidianitat de veïns i veïnes, i les seves relacions, i suposa una línia estratègica per a la cohesió social. Des d'una perspectiva integral, és imprescindible **equiparar** les condicions bàsiques dels barris de manera que sigui indiferent l'indret de residència quant a la disponibilitat d'infraestructures, equipaments i serveis de qualitat.
- Des d'una perspectiva cohesionadora, el factor migratori no ha de ser un element determinant de la residència en un o altre indret del municipi. Prenent com a principi la riquesa de la diversitat viscuda en l'**espai públic** comú, cal tendir cap a l'**heterogeneïtat** sociodemogràfica dels barris/zones.
- Els barris es reafirmen com a espais de referència que faciliten tant la relació veïnal com l'activitat quotidiana, des de la **proximitat** dels equipaments, serveis públics i oferta comercial, evitant relacions subordinades de centre-perifèria.
- Però alhora, lluny d'una zonificació en unitats estanques, la cohesió territorial exigeix la **connexió** entre els barris, tant pel que fa a la mobilitat com pel que fa a les dinàmiques socials i econòmiques, públiques i privades. D'aquesta manera, el veïnat coneix i participa en el que s'esdevé a tota la localitat .
- La **mobilitat espacial** en matèria d'habitatge pot arribar a ser un factor més en el procés de mobilitat social d'una persona. Les intervencions públiques en matèria d'habitatge han d'ajudar que no es consolidin situacions de concentració de minories que poden ser segregatives i estigmatitzants per a persones que hi viuen, i a afavorir-ne la mobilitat espacial de qui ho desitgi.

4.2.3 Educació

1) Definició

L'educació és un **dret fonamental de caràcter universal**, un pilar del benestar i un factor clau per al desenvolupament social. Les autoritats públiques han de garantir l'accés a l'oferta d'educació bàsica, promocionar l'accés a les etapes professional i postobligatòria i afavorir el *continuum* educatiu. Per fer-ho efectiu, es fa necessari assegurar la qualitat educativa del sistema, de manera que sigui un instrument d'equitat per a la igualtat d'oportunitats i la cohesió social.

Des d'aquest plantejament, el treball en l'àmbit de l'educació va més enllà de les etapes obligatòries; comprèn altres etapes educatives, particularment l'educació infantil, postobligatòria i educació de persones adultes. Inclou les relacions amb la comunitat educativa (alumnat, professorat, famílies, agents socials) com també l'educació no formal (lleure educatiu) i informal (mitjans de comunicació).

2) Marc normatiu

CATALUNYA

- Llei 3/1991, de 18 de març, de formació d'adults.
- Llei 12/2009, de 10 de juliol, d'educació de Catalunya.
- Llei 10/2010, del 7 de maig, d'acollida de les persones immigrades i de les retornades a Catalunya.
- Llei 14/2010, del 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència.
- Decret 72/1994, de 6 d'abril, pel qual es regulen els centres de formació d'adults.
- Decret 137/2003, de 10 de juny, de regulació de les activitats d'educació en el lleure en les quals participen menors de 18 anys.
- Decret 75/2007, de 27 de març, pel qual s'estableix el procediment d'admissió de l'alumnat als centres en els ensenyaments sufragats amb fons públics.

3) Paper de l'Administració local

Els ens locals, pel **coneixement** de la realitat municipal i per la seva capacitat d'interlocució amb tots els actors del territori, tenen un paper rellevant en l'educació. En aquest sentit, malgrat que les competències fonamentals de l'educació recauen en la Generalitat, l'ajuntament hi coopera en pro de l'excel·lència. El Govern local és el responsable de les instal·lacions dels centres d'educació primària; participa en la matriculació escolar; i forma part dels consells escolars dels centres públics i concertats.

L'ajuntament pot assumir altres iniciatives, com impulsar el reforç educatiu fora del marc lectiu; donar suport a les AMPA; prestar suport a l'educació no formal d'infants, joves i persones adultes, etc. En aquest sentit, l'ajuntament promou models de cooperació com els projectes educatius de ciutat i els plans educatius d'entorn des de la **cooperació** interinstitucional.

4) Propostes d'actuació

Objectius:

- Promoure l'equitat i l'excel·lència educativa al municipi.
- Promoure la continuïtat i coherència educativa entre l'educació formal, no formal i informal.
- Aprofitar el potencial de l'educació per a la integració i cohesió social.

Recomanacions:

Matriculació i accés a l'escolarització

- El Govern de la Generalitat regula el procés d'accés als centres que presten el Servei d'Educació de Catalunya, en el qual han de participar la comunitat educativa i els ens locals, i en determina els criteris de prioritat. Aquest procés es regeix pels principis d'equitat, inclusió educativa, foment de la cohesió social i respecte al dret d'elecció de centre dins l'oferta educativa disponible en cada moment.
- L'oferta educativa del municipi, incloent-hi els criteris de matriculació, s'ha de difondre de forma transparent i responsable, perquè totes les famílies puguin exercir la seva llibertat d'elecció.
- La Comissió de **garanties d'admissió** ha d'ésser presidida per una persona representant de l'Administració educativa i necessàriament ha de comptar amb la participació dels ajuntaments afectats, de les famílies, de les direccions dels centres públics i de la representació dels centres privats concertats.
- Una vegada garantida la plaça escolar segons el marc normatiu, l'escolarització ha d'acordar-se a l'entorn social. Aquest és l'objectiu principal de les **Oficines Municipals d'Escolarització** (OME), òrgan en què l'ajuntament té un paper determinant mercès a la seva comprensió global del municipi.
- L'OME hauria d'optimitzar la matriculació durant el període establert i ha de centralitzar la matrícula d'aquelles persones que arriben al llarg del curs (matrícula viva), en les mateixes condicions que obliguen a tothom.
- La **zonificació** escolar ha de neutralitzar qualsevol dinàmica de segregació, conjuminant-la amb la valoració positiva de la proximitat, en tant que factor d'enfortiment dels vincles comunitat-centres escolars.
- Tots els centres escolars finançats amb fons públics han d'acollir la diversitat d'alumnat de manera que reflecteixin l'**heterogeneïtat** municipal.

Serveis de primera acollida municipal/comarcal

- L'acollida representa un moment privilegiat per transmetre la importància que té l'educació al llarg de la vida en la mesura que obre oportunitats per ascendir socialment.
- Des dels serveis de primera acollida, informen dels recursos educatius formals i no formals, dels criteris de matriculació i de les formes de **participació** en la comunitat educativa.

- És important la **coordinació** del padró i dels serveis d'acollida municipals amb els centres educatius.
- La cooperació amb els serveis dedicats al **reagrupament** familiar, que tenen coneixement de les persones que arribaran a curt termini, aporta un valor afegit a la planificació educativa.

Atenció a l'alumnat nouvingut i a les seves famílies en els centres educatius

- L'**acolliment educatiu en el marc escolar** té per objectiu agilitar l'autonomia personal, tant lingüística com acadèmica, i fer néixer el vincle afectiu-emocional de l'alumne o l'alumna cap a l'escola. En aquest sentit, cal assegurar la detecció acurada de les seves necessitats específiques per tal de garantir-li l'èxit educatiu.
- De la mateixa manera, l'acollida educativa a les **famílies** ha de permetre que participin activament en el suport a l'escolarització del fill o filla i també en l'organització de la comunitat educativa.
- L'acollida també és una oportunitat per fomentar la **llengua** en què els seus fills i filles són escolaritzats. El centre educatiu, amb la participació de la comunitat educativa i el suport de l'ens local, pot promoure'n l'aprenentatge (per ex. en activitats formatives adreçades a familiars d'alumnes).

Participació de la comunitat educativa

- L'escola és un espai d'**interrelació**, en el marc normalitzat d'un servei públic. Les famílies tenen l'avinentsa de trobar-se al voltant de l'educació i el benestar dels seus fills i filles. Des d'aquesta òptica es potencia aquest escenari compartit, tant a través d'estructures formals com informals.
- En aquest sentit, la participació en l'**associació de mares i pares d'alumnes AMPA** permet articular de forma col·lectiva els interessos, preocupacions, propostes de totes les famílies d'un centre educatiu. L'Administració local, que ja ha promogut la participació de les famílies nouvingudes a l'AMPA en el moment de l'acollida educativa, convé també que presti suport a aquesta associació.
- El **Consell escolar**, com a màxim òrgan de govern dels centres educatius (on també participa l'ajuntament), ha de reflectir la diversitat de les famílies i ser sensible a la integració i participació de les famílies nouvingudes. La participació en la comunitat educativa dels progenitors o progenitores contribueix al reeiximent escolar dels i les menors .
- Hi ha nombroses experiències d'aprofitament del **potencial que aporta l'entorn educatiu**, enriquint l'experiència educativa tant de l'alumnat com de les seves famílies (ex: comunitats d'autoaprenentatge). L'ajuntament ha de coliderar aquestes actuacions, per la seva proximitat i coneixement del territori, i per la seva capacitat d'interrelació i articulació,
- Aquesta **col·laboració educativa** de l'entorn suposa anar més enllà dels murs de l'escola i de l'horari escolar. Hi participen altres agents socials de proximitat,

des de la biblioteca, el centre cívic i el centre esportiu, fins a entitats culturals, educatives i recreatives a les quals l'ens local fa costat (ex: plans educatius d'entorn).

Seguiment educatiu per a l'equitat i l'excel·lència

- Les mesures adreçades a garantir la igualtat d'oportunitats, sigui en l'accés i les condicions d'escolarització, sigui en els resultats educatius, han d'anar acompanyades d'una campanya de **promoció** del servei públic educatiu (integrat per tota la xarxa de centres sostinguts amb fons públics), de manera que reforci la seva imatge de qualitat i que mereixi la confiança de la ciutadania.
- Entre els mecanismes per garantir la qualitat, cal establir un nombre màxim d'alumnat amb **necessitats educatives específiques**, de manera que es faci efectiva la responsabilitat compartida entre totes les escoles d'una zona o municipi.
- A més, l'ajuntament, en la mesura que participa en diferents òrgans de govern, seguiment i participació del sistema educatiu, vetlla per equiparar l'excel·lència educativa de tots els centres educatius del municipi. Per assolir-ho cal que es garanteixi prèviament l'equiparitat de tot l'alumnat en l'accés a l'oferta educativa.
- A més de col·laborar amb la comunitat educativa, l'ajuntament pot desenvolupar campanyes que **reforcin l'escolarització** fent ús dels seus propis serveis municipals o bé donant suport a iniciatives socials. Aquestes mesures abasten des de la lluita contra l'absentisme i abandonament prematur de l'ensenyament obligatori (particularment en l'ESO), fins a la facilitació de suport educatiu fora del temps lectiu.
- El sistema de **beques** ha de contribuir a l'accessibilitat als serveis educatius de tota la població. Donat que no és un ajut universal, els veïns i veïnes han d'estar informats dels principis reguladors i els barems aplicables. L'ajuntament haurà de redimensionar aquesta prestació pública, si mai la franja de població escolar ha augmentat de forma significativa.
- L'ajuntament treballa perquè el jovent en ple assoleixi els objectius educatius previstos, en especial que arribi a graduar-se en educació secundària. Particularment caldria estar alerta respecte a aquells col·lectius en risc, com ara els i les adolescents arribats via reagrupament familiar, especialment exposats a l'exclusió del sistema educatiu.
- A banda de l'escolarització, per la seva proximitat, l'ens local pot impulsar altres **iniciatives que** afavoreixin la capacitat personal i professional, i la millor inserció laboral del jovent, com ara la formació professional i l'ocupacional.

Suport socioeducatiu a les famílies

- L'ajuntament, dins el marc competencial establert, desenvolupa també la seva pròpia oferta formativa per a les diferents franges d'edat.

- Un dels trets que caracteritzen les famílies nouvingudes és la manca d'una família extensiva que les ajudi a tenir cura de la mainada. Caldria tenir-ho present en el tram de l'**educació infantil**.
- Més enllà de la provisió de serveis educatius, els ajuntaments poden promoure les activitats que donen **suport a les famílies** en la seva tasca educativa. Aquesta aportació pot ser de gran interès per a aquelles mares o pares que, després d'anys de separació, han pogut reagrupar els seus fills i/o filles i han de restablir el rol educatiu en la quotidianitat.

Promoció del lleure educatiu

- El lleure educatiu, tant en el vessant de lleure especialitzat (esport, dansa, música, etc.) com en el vessant específic d'educació en el temps de lleure (esplai, escoltisme, colònies, intercanvis, etc.), contribueix de ple en pro de la convivència. Interrelaciona els i les menors d'un mateix barri alhora que treballen els valors, conductes i coneixements des d'una aproximació vivencial i lúdica.
- En aquest àmbit l'ajuntament pot tenir una especial **incidència**. L'educació en el temps de lleure es caracteritza per la proximitat i, per això mateix, l'ens local la promou directament des dels propis serveis municipals, i indirectament, a través del suport a les entitats que l'ofereixen.
- És important el treball amb els **adolescents** que arriben via reagrupament familiar. Aquest jovent, a banda de les característiques pròpies del seu moment vital i del dol pel seu entorn d'origen, pot xocar amb pautes de lleure substancialment diferents a les que ells i elles venien practicant. L'acollida en l'àmbit del lleure implica acompanyar-los en aquest procés i orientar-los en l'ús d'equipaments i activitats del municipi i en la interacció amb altres joves.
- Per fer efectiu el potencial integrador, l'ens local convé que estigui a l'aguait que la participació en les activitats de lleure educatiu respongui a la diversitat de la societat. En aquesta línia interessa que des del lleure s'incloguin activitats on es **relacionin** infants i joves de diferents barris, municipis i grups socials.
- El lleure educatiu és un instrument excel·lent per potenciar l'ús de la llengua **catalana** dins un marc social normalitzador. És important que els serveis i entitats de l'àmbit (i concretament els educadors i educadores), l'emprin i promouin com a vehicle d'ús social.
- Entenent el territori com un entorn educatiu, cal **optimitzar** els recursos de què disposen els barris. Un clar exemple n'és l'obertura dels patis escolars com a espai públic.

Garantia i suport de la formació de persones adultes

- L'ajuntament intervé en l'actuació en matèria d'educació de persones adultes. Aquesta formació constitueix un **pilar** bàsic per a la mobilitat social i l'enriquiment personal i col·lectiu dels veïns i veïnes .

- L'educació de persones adultes ha de respondre a les **necessitats formatives** de les persones residents, i per tant, l'ajuntament, en diàleg amb la resta d'agents, ha de parar-hi esment. En paral·lel també pot potenciar iniciatives que promociuin la **riquesa cultural** del municipi.
- La primera de les fites a assolir des de la societat és eradicar l'**analfabetisme**. Cal mobilitzar tots els recursos que convinguin per eliminar amb contundència aquesta forma d'exclusió social. Els programes de formació d'adults, o en el cas necessari, els programes d'alfabetització específics integrats als serveis de primera acollida, són les eines per combatre'l.
- Davant la varietat d'entitats i institucions que ofereixen formació a persones adultes en un municipi, l'ajuntament aporta una **perspectiva integral** detectant-hi les mancances i redundàncies que permet adequar l'oferta pròpia o conveniada a la demanda real.
- El ventall d'ofertes de l'acollida al municipi es fa conèixer. Des del primer moment, l'agent d'acollida ha d'ajudar les persones nouvingudes que sospesin les pròpies necessitats formatives, i orientar-les cap als serveis més adients. És en aquest moment quan caldria disposar d'informació respecte al nivell d'alfabetització.
- Per tal que l'oferta formativa abasti al màxim de població, s'haurien de tenir en compte les particularitats de cada franja d'edat i atendre les circumstàncies laborals, familiars o personals. La **flexibilitat** com a requisit ineludible d'aquesta oferta, obliga a adaptar els horaris, organitzar els continguts en mòduls independents, i preveure, paral·lelament a la formació, serveis d'atenció als infants.

4.2.4 Salut

1) Definició

Es reconeix a totes les persones que resideixen al territori català el dret a la salut a través de la prestació d'un sistema sanitari universal. Per tant, cal ajustar el sistema de salut a l'increment poblacional i a seva diversitat.

La Llei orgànica 4/2000, de l'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers estableix, en l'apartat 1 de l'article 12, que els estrangers que es trobin a l'Estat espanyol i estiguin inscrits en el padró del municipi en què tinguin el seu domicili habitual tenen dret a l'assistència sanitària en les mateixes condicions que els espanyols. Aquest article afegeix, en els apartats següents, que els estrangers que es trobin a l'Estat espanyol, amb independència que estiguin inscrits en el padró, tenen dret a l'assistència sanitària pública d'urgència per malaltia greu o accident, sigui quina sigui la causa, i a la continuïtat de la dita atenció fins a la situació d'alta mèdica; que els estrangers menors de divuit anys que es trobin a l'Estat espanyol tenen dret a l'assistència sanitària en les mateixes condicions que els espanyols, i que les dones estrangeres embarassades que es trobin a l'Estat espanyol tenen dret a l'assistència sanitària durant l'embaràs, el part i el postpart.²⁷

Seguint el principi d'igualtat, s'han de tenir en compte les **particularitats** que incideixen en la salut de les persones immigrades, com ara els hàbits nutricionals, la situació sanitària en el país d'origen o l'impacte vivencial del procés migratori.

Aquest ajust s'ha de fer tant en els serveis especialitzats, com en l'atenció sanitària primària; tant en l'atenció individualitzada com en l'àmbit de la salut **comunitària**. I alhora cal fer-ho atenent a les dimensions poblacionals, amb un ús eficient del sistema, garantit a partir de la informació, la comunicació i els programes específics adreçats a grups concrets.

2) Marc normatiu

ESTAT ESPANYOL

- Llei orgànica 4/2000, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social.

CATALUNYA

- Estatut d'Autonomia de Catalunya, 2006.
Articles 23. Reconeix que totes les persones tenen dret a accedir en condicions d'igualtat i gratuïtat als serveis sanitaris de responsabilitat pública, en els termes que estableixen les lleis.
- Llei 15/1990, de 9 de juliol, d'ordenació sanitària de Catalunya.
- Llei 7/2003, de protecció de la salut.

²⁷. El 30 de juny de 2010 el Parlament de Catalunya va aprovar la Llei d'accés a l'assistència sanitària de cobertura pública a càrrec del Servei Català de la Salut.

- Llei 10/2010 del 7 de maig, d'acollida de les persones immigrades i de les retornades a Catalunya.
- Decret 40/2006, de creació del Pla director d'immigració i cooperació en l'àmbit de la salut.
- Decret legislatiu 2/2003, de 28 d'abril, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei municipal i de règim local de Catalunya.

3) Paper de l'Administració local

Tot i no estar relacionat directament amb el sector de la salut, l'ens local és la via d'accés al sistema sanitari, a partir de la inscripció al padró, obligatòria per a tota persona que resideix al municipi, sigui quina sigui la seva situació administrativa.

Adicionalment, pel coneixement que té de la seva població, l'ajuntament pot detectar els col·lectius immigrants que no estan empadronats, i per tant **exclusos** de l'accés efectiu al sistema sanitari, i a partir d'aquí incoar vies d'acció per trobar-hi solució.

A més a més, l'ajuntament té atribuïdes competències en matèria de **protecció** de la salut. Així, des del camp de la salut **comunitària** desenvolupa una tasca de prevenció, amb actuacions d'informació i sensibilització, tant a la població en general com a col·lectius–diana. En qualsevol cas, aquestes actuacions es coordinen amb l'atenció primària i especialitzada, de la qual és responsable la Generalitat.

4) Propostes d'actuació

Objectius:

- Garantir l'accés dels veïns i veïnes nouvinguts al sistema sanitari, en la mesura que l'ajuntament és responsable de l'empadronament.
- Participar en la coordinació dels recursos del sistema sanitari.
- Promocionar la salut entre la població del municipi posant especial èmfasi en les necessitats derivades de la societat diversa.

Recomanacions:

Acollida sanitària

- Afavorir la total autonomia personal dels nouvinguts i nouvingudes en el sistema sanitari és l'objectiu final de l'acollida en aquest àmbit. El primer pas és la possessió de la **Targeta Individual Sanitària** (TIS) si es compleixen els requisits. Així, l'acollida comença comprovant si la persona disposa de la seva TIS o oferint tota la informació necessària per a l'accés a la sanitat pública.
- Des dels serveis d'acollida municipals cal transmetre a la població nouvinguda el valor cabdal de la salut, alhora que **informar-la** de la xarxa sanitària a la qual tenen dret d'accés.
- L'acollida contribueix que les persones nouvingudes facin un ús adequat dels serveis sanitaris.

Territorialitat

- En el marc del Pla director d'immigració i cooperació en l'àmbit de la salut, cada municipi o comarca ha de coordinar-se amb els agents responsables dels diferents programes al territori. N'és un clar exemple el Protocol d'actuació en casos de mutilació genital femenina.
- Per iniciativa municipal es poden crear **taules** de treball sectorial que detectin les necessitats sanitàries de determinats grups-diana de veïns i veïnes, com ara són les persones nouvingudes.
- Amb l'objectiu d'ajustar les actuacions sanitàries al territori, l'ajuntament pot recollir informació i difondre informes sobre la salut al municipi.

Atenció als col·lectius en risc d'exclusió²⁸

- Especial atenció mereixen aquelles persones que es troben en situació de **desprotecció** i que tenen dificultats per empadronar-se.
- Alguns dels col·lectius d'alt risc d'exclusió són els que es troben en situació administrativa **irregular**.

Promoció de la salut

- El treball **comunitari**, propi de l'àmbit local, és un eix on l'ajuntament pot promocionar la salut. Gràcies al seu coneixement de proximitat, i a la seva interacció dia a dia, pot fer-ho de forma dinàmica i ajustada.
- En aquest treball cal diferenciar diferents grups (un dels quals, la població nouvinguda), per desenvolupar-hi accions de sensibilització i formació en funció de les seves respectives necessitats i característiques. L'**educació per a la salut** inclou la conscienciació d'hàbits saludables (alimentació, esport, etc.), prevenció d'accidents i malalties (transmissió sexual, salut mental, salut laboral) i dels drets sexuals i reproductius de les dones, i els que fan referència al seu propi cos.
- L'ajuntament també pot donar **suport** a programes preventius o terapèutics a grups d'ajut mutu o d'atenció a les malalties mentals.
- La promoció de la salut és un àmbit per establir **aliances** entre serveis públics i col·lectius de població, que vagin més enllà de l'àmbit més estrictament sanitari, per entrar en el laboral o l'educatiu.
- Hi ha diferents perfils professionals que aborden la salut comunitària, entre ells els **agents de salut**. En l'àmbit de la immigració, la seva funció és doble: estendre un pont de comunicació (no només d'interpretació), per atansar professionals i població nouvinguda; i dinamitzar accions de promoció de la salut.

---

²⁸. Vegeu també al capítol "Serveis socials", l'atenció a persones en situació d'alta vulnerabilitat social.

■ 4.2.5 Serveis socials

1) Definició

El sistema de serveis socials constitueix un dels pilars de l'Estat del benestar, garantint l'**accés universal** de la població per fer efectiva la justícia social i promoure el benestar del conjunt de la població.

Els serveis socials han evolucionat des d'un enfocament merament assistencial fins a un abordatge **garantista**, que té com a criteris l'universalisme, l'atenció a la diversitat i l'acció comunitària.

Donada la dimensió **multidimensional** del benestar, el sistema dels serveis socials es coordina transversalment amb la resta de sistemes públics (habitatge, salut, ocupació, educació, etc.) així com amb el teixit social.

2) Marc normatiu

ESTAT ESPANYOL

- Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social.
- Llei 39/2006, de 14 de desembre, de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència.

CATALUNYA

- Llei 13/2006, de 27 de juliol, de prestacions socials de caràcter econòmic.
- Llei 12/2007, d'11 d'octubre, de serveis socials.
- Llei 14/2010, del 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència.

3) Paper de l'Administració local

Les àrees bàsiques de serveis socials tenen assignada la gestió dels serveis socials bàsics a nivell municipal i supramunicipal.²⁹

Entre les funcions atribuïdes a l'ens local destaca la detecció de les necessitats dels veïns i veïnes, l'elaboració dels plans d'actuació local, promoure la creació de serveis i de prestacions socials i la coordinació amb altres sistemes de benestar social. Totes les prestacions i serveis són gestionats d'acord amb la Cartera de Serveis de la Xarxa pública de Serveis Socials.

---

29. Per als municipis de més de 20.000 habitants. Els consells comarcals, segons el decret legislatiu 27/2003, de 21 de gener, de l'atenció social primària, tenen assignades les competències d'atenció social primària dels municipis de menys de 20.000 habitants de la comarca.

La mateixa regulació estableix que l'atenció especialitzada és responsabilitat de consells comarcals (atenció social de segon nivell) i serveis regionals (atenció de tercer nivell).

Per tant, l'ajuntament té un paper cabdal en la prestació dels serveis socials. En primer lloc mitjançant l'atenció directa **individual** a través de les diferents eines previstes a la cartera de serveis; i en segon lloc, a través del treball **comunitari**, particularment en la vessant preventiva.

Així, l'ens local, tenint com a fita la **inclusió social** de tot el veïnat, vetlla perquè tothom accedeixi a les prestacions i serveis socials a què té dret, alhora que afavoreix l'enfortiment de les relacions convivencials.

4) Propostes d'actuació

Objectius:

- Promoure el benestar del conjunt de la població.
- Assegurar el dret de les persones a viure dignament durant totes les etapes de la vida mitjançant la cobertura de llurs necessitats bàsiques i de les necessitats socials.
- Promoure la cohesió social al municipi establint sinergies de coresponsabilitat veïnals.

Recomanacions:

Normalització, trencant estereotips

- L'ajuntament té un paper important en la superació de l'estereotip que estigmatitza la persona immigrada com a demandant assenyalada de serveis socials.
- Tot i que algunes persones nouvingudes poden trobar-se en una situació de vulnerabilitat social (determinada per la situació administrativa, condicions de precarietat en el treball i l'habitatge, o manca de xarxa de suport), aquesta no és pas la situació **majoritària**. L'ens local parteix d'aquesta premissa i emprèn les accions oportunes per contrarestar l'estigmatització.
- Trencar aquest estereotip passa per normalitzar les actuacions en l'accés als recursos públics aplicant una pauta equitativa i universal, en funció d'un barem objectiu i estandarditzat .

En aquest sentit, el Departament d'Acció Social i Ciutadania ha elaborat el document *Recomanacions per a la gestió de les prestacions d'urgència social en els ens locals de Catalunya*, que facilita l'estandardització de criteris en la definició i tramitació de les prestacions d'urgència social des del món local i assegura l'equitat territorial en el seu atorgament.

- Els **rumors** soscaven la convivència. Les administracions els han d'abordar amb fermesa, amb un seguit d'actuacions sistematitzades en els plans de comunicació municipal (informació i argumentació) i en el treball social comunitari (coneixement i sensibilització).³⁰

---

³⁰ Vegeu l'apartat relatiu a comunicació al capítol 2 sobre governament, i el treball comunitari, i al capítol 4.3.2. sobre convivència, espai públic i espai compartit.

Redimensió dels serveis socials

- El padró és el registre de les persones que viuen al territori.
- Els serveis socials doten el territori dels professionals i els recursos necessaris en funció del nombre d'habitants i de les seves necessitats específiques. Per tant, el creixement de la població municipal s'ha de reflectir a l'hora d'adequar l'oferta de prestacions i recursos suficients en el municipi per part de les administracions responsables.
- Adequar la destinació dels recursos i establir una normativa objectiva i estandaritzada és imprescindible perquè la població no visqui l'accés a les prestacions socials en clau competitiva.

Serveis socials en una societat diversa

- Els serveis socials són comuns per a tota la població i adapten les formes d'aproximació als diversos segments socials per a ser més operatius com poden ser conèixer els codis culturals i interlocutar amb líders comunitaris.
- Els serveis socials, com la resta de serveis públics municipals, és important que disposin de les eines de **suport** a la comunicació, com són els serveis de traductors, traductores i intèrprets.

Reforçament del treball comunitari³¹

- Entenent que una **societat inclusiva** és convivencial i comunitària, l'ajuntament reforça l'acció comunitària, fent dels serveis socials bàsics un pilar.
- El treball comunitari té un caràcter preventiu en benefici de les persones i de la societat. L'ajuntament estableix la línia d'actuació i cerca els recursos corresponents per a l'acció en **medi obert**. El coneixement de les dinàmiques socials permet interlocutar amb el veïnat (associat o no) amb més eficàcia .
- Fomentar les relacions veïnals per al coneixement mutu, el diàleg i la cooperació és una de les línies d'actuació del treball comunitari.

Conciliació familiar i suport a l'atenció a menors i persones amb dependència

- L'ens local, amb el suport de la resta de les administracions, presta suport a les persones, famílies o unitats de convivència que ho precisin. Ho fa a través de l'atenció en els serveis socials bàsics i de la prestació de serveis com poden ser els d'atenció domiciliària i altres recursos d'atenció diürna (centre de dia, centres oberts, etc.), així com en la derivació als serveis especialitzats.
- En el cas de les famílies **sense xarxa familiar**, l'ajuntament assegura que aquestes tinguin accés als serveis. Algunes famílies immigrades, i especialment les monoparentals, poden tenir dificultats, fet que va en detriment, en primer lloc, dels i les menors, així com de la salut i l'estabilitat laboral de la persona adulta responsable.

---

31. Vegeu capítol 4.3.2. Convivència, espai públic i espai compartit.

Vulnerabilitat social

- La **vulnerabilitat social** amplia el concepte de pobresa, tenint en compte factors com precarietat laboral, patiment psicològic, feblesa de relacions comunitàries, ruptura de vincles afectius... Són elements que posen en risc l'autonomia personal i familiar .
- L'ajuntament vetlla per la **inclusió social**, és a dir protegir l'autonomia personal de qui es troba en vulnerabilitat social. Per garantir-ho, els serveis d'atenció primària municipals detecten els casos i en fan el seguiment, a més de derivar-los als serveis socials especialitzats (salut, educació, interior/seguretat, habitatge...).
- Les persones **nouvingudes** poden patir vulnerabilitat social per possibles factors addicionals: situació administrativa irregular, desconeixement de la societat, feblesa de les xarxes familiars i socials en el territori, trencament afectiu (derivant-ne possibles problemes de salut mental), vulnerabilitat econòmica (especialment de persones sense contractació regular, poc remunerades o altament inestables), dificultats d'inserció laboral per desconeixement i/o desajust formatiu....
- Entre persones nouvingudes en situació d'alta vulnerabilitat podem trobar treballadores sexuals o persones sense sostre, en els quals s'afegeix la desprotecció social i l'explotació. Davant d'això és important que siguin empadronades, per evitar que quedin excloses dels sistemes de protecció social garantits. L'ajuntament té en compte l'abordatge de forma **temporal** d'algunes necessitats bàsiques (alimentació, habitatge). En paral·lel, pot establir un pla de treball individualitzat que tingui en compte el treball transversal amb la xarxa que pugui afavorir la seva inclusió (treball, habitatge).
- Les persones estrangeres menors d'edat no acompanyades sense referents familiars que arriben al país són un grup d'atenció prioritària. Són detectats pels cossos de seguretat, Mossos d'Esquadra, o bé pels serveis socials bàsics i posats a disposició de la Fiscalia de Menors. Des de la fiscalia i una vegada realitzades les proves per determinar la minoria d'edat són posats a disposició de la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència per realitzar les accions que corresponguin per a la seva protecció. Tan sols si es comprova que tenen família al territori seran atesos pels serveis socials bàsics.

El Programa per al desenvolupament de Plans Locals per a la Inclusió Social

- En el marc del Pla d'Acció per a la Inclusió i la Cohesió Social a Catalunya, la Generalitat va crear el Programa per al desenvolupament de Plans Locals per a la Inclusió Social, que reconeix els ens locals com a operadors clau per al desenvolupament dels principis rectors de l'acció per a la inclusió social en el territori. En aquest sentit és rellevant el paper dels ens locals en la definició d'un nou model d'intervenció social en el territori mitjançant l'aprenentatge compartit i el contrast d'experiències locals.

Ajut al retorn voluntari

- El programa de retorn voluntari³² dóna **ajut** a aquelles persones en situació de vulnerabilitat que desitgen tornar al seu país però que per manca de recursos no s'ho poden costejar.
- Els **serveis socials** municipals són els responsables **de tramitar** la sol·licitud, gestionada per la Generalitat.

---

32. <http://www.gencat.cat/dasc/immigracio/retornvoluntari>

■ 4.2.6 Seguretat

1) Definició

Totes les persones tenen dret a la seguretat.

La funció policial de protecció de la seguretat ciutadana cobreix tant l'atenció a les víctimes d'algun fet delictiu, com la seva prevenció.

La Policia Local és un actor significatiu per fomentar els valors de convivència plural.

2) Marc normatiu

ESTAT ESPANYOL

- Llei orgànica 4/2000, sobre llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social.

CATALUNYA

- Llei 4/2003, de 7 d'abril, d'ordenació del sistema de seguretat pública de Catalunya.
- Llei 16/1991, de 10 de juliol, de les policies locals de Catalunya.
- Decret 151/1998, de 23 de juny, de regulació de les juntes locals de seguretat.

3) Paper de l'Administració local

La Policia Local és un instrument de què l'ajuntament disposa per garantir els drets humans i la seguretat ciutadana en el municipi.

Com a servei públic, la Policia Local ha d'adaptar-se a la societat diversa, garantint-hi l'accés de tot el veïnat en igualtat de condicions.

A banda de protecció de les autoritats, la vigilància d'edificis públics o el trànsit urbà, la Policia Local té també la funció de policia comunitària o de proximitat, en els àmbits de la convivència veïnal i dels serveis públics locals, tant en la detecció com en el tractament.

4) Propostes d'actuació

Objectius:

- Garantir la igualtat d'accés de tot el veïnat a la Policia Local.
- Enfortir la policia de proximitat com a agent de prevenció en l'àmbit del treball comunitari.

Recomanacions:

Seguretat per a tothom

- El dret a la seguretat i a la protecció dels drets i llibertats és universal. La Policia local, com a servei públic del municipi, ha de maldar perquè aquest dret sigui **accessible** a tot el veïnat.
- En l'**acollida** s'informa sobre els serveis de la Policia local i el seu paper. És important que les persones nouvingudes no en tinguin una **imatge** esbiaixada.
- Tot el veïnat, independentment de la situació administrativa, ha de poder denunciar qualsevol vulneració dels seus drets.
- En les actuacions en què intervinguin persones nouvingudes, ja siguin en qualitat de denunciants, testimonis o possibles infractors i infractores, l'ajuntament vetlla per la plena informació i **comunicació** lingüística, així com per l'observació i la comprensió del seu fet cultural. La Policia local ha de tenir accés als serveis de traducció, interpretació i mediació.

Agents per a la convivència – Policia de proximitat

- El treball de proximitat és clau en l'àmbit de la seguretat, particularment des d'un enfocament preventiu, tant del conflicte convivencial com de la delinqüència (evitant l'agressió i altres formes de vulneració dels drets fonamentals).
- La policia de proximitat suposa un major **acostament** a la població, emfasitzant la seva funció com a servei públic, en benefici individual i comunitari.
- La mediació és una de les eines que la Policia local pot utilitzar en el treball comunitari, a fi d'establir ponts de diàleg.

Coordinació amb altres serveis i actors

- Per desenvolupar la seva tasca, particularment la comunitària, la Policia local de proximitat es coordina amb la resta de **serveis públics** que actuen en el territori a fi d'abordar de la manera més integral els conflictes veïnals.
- La Policia local, a través dels agents de proximitat, es **relaciona** amb els altres agents socials i líders comunitaris (sempre atenent a la diversitat dins de cada col·lectiu). Aquesta interacció pot fer-se tant a través del contacte periòdic com a través de l'organització d'activitats.
- És des d'aquesta actitud **col·laborativa**, que la policia de proximitat pot demanar la participació de la comunitat en la resolució dels problemes convivencials.

Actuacions coordinades per a situacions específiques

- L'actuació de la Policia local és especialment significativa en situacions que poden patir algunes de les persones nouvingudes, com ara la vulneració dels seus drets o situacions de desprotecció.
- És imprescindible que el cos articuli la seva actuació **coordinadament** amb la resta de serveis públics implicats (incloent-hi els altres cossos de seguretat). Això resulta indeclinable en casos com:

- o Ús anòmal dels habitatges – condicions d'**infrahabitatge**³³ o **sobreocupació**-, coneguts a partir del padró municipal, d'altres serveis o de denúncies.
- o Incompliment de les ordenances municipals: soroll, ocupació de l'espai públic, venda ambulants, obertura de comerços sense llicència, etc.
- o Atenció social especialitzada a col·lectius amb **alta vulnerabilitat social** com són les persones estrangeres menors d'edat no acompanyades, persones en situació de tràfic i explotació sexual, o les persones "sense sostre".³⁴
- o Actuació en la prevenció de les **mutacions genitals femenines**.³⁵

En aquest tipus d'actuació, la Policia Local participa del protocol d'actuació (circuitos i procediments) i és un actor clau en la seva detecció, derivació, intervenció i coordinació.

---

33. Vegeu el capítol "Habitatge i urbanisme".

34. Vegeu el capítol "Serveis socials".

35. Vegeu el capítol "Sanitat".

4.3 Integració a una cultura pública comuna

■ 4.3.1 Polítiques de ciutadania: gènere i joventut

1) Definició

Les polítiques de **ciutadania** en pro de la igualtat d'oportunitats, poden articular mesures que promoguin determinats col·lectius socials a fi que parteixin d'una situació d'igualtat respecte a la resta, de manera que puguin exercir els seus drets i deures.

El factor gènere n'és encara un condicionament. Malgrat compleixen un rol cabdal en la societat, moltes dones es troben en una situació d'inequívoc desavantatge laboral o social, que repercuteix en el seu benestar i vinculació social.

Per la seva banda, la **joventut**, malgrat ser motor d'avenç social, alguns condicionaments en limiten l'emancipació i participació, fonamentalment pel seu difícil accés al mercat laboral i l'habitatge, o pels baixos nivells formatius que limiten la seva inserció laboral.

Tant per a dones com per a persones joves, davant certes situacions de desavantatge, el fet de ser persona immigrada els agreuja les dificultats, els obstaculitza l'accés als serveis públics i els posa traves en la participació en la cultura pública comuna. Moltes dones migrades són pioneres familiars del procés migratori i recau sobre elles el pes de les famílies, siguin al país d'origen o siguin aquí. Quant als i les joves migrats, sovint viuen l'arribada a una nova societat en un crític moment vital.

2) Marc normatiu

CATALUNYA

- Estatut d'Autonomia de Catalunya, 2006.
Garanteix el compliment del principi d'igualtat d'oportunitats entre dones i homes. Estableix que els poders públics han de garantir la perspectiva de gènere en les polítiques públiques per aconseguir la igualtat real i efectiva.
Identifica els poders públics com a promotors de les polítiques que afavoreixin l'emancipació de les persones joves, facilitant-los l'accés al món laboral i habitatge, per desenvolupar el seu projecte de vida i participar en la vida social i cultural.
- Llei 6/2006, de 26 de maig, de creació de l'Agència Catalana de la Joventut.³⁶
- Llei 5/2008, del 24 d'abril del dret de les dones a eradicar la violència masclista.
- Llei 14/2010, del 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència.

---

³⁶. En elaboració i tramitació: els avantprojectes de la Llei de polítiques de joventut i de la Llei per a una nova ciutadania i per a la igualtat entre dones i homes.

3) Paper de l'Administració local

L'ens local ha incorporat la perspectiva de ciutadania, entenent com a necessària la participació proporcional de dones i joves en tots els àmbits de la societat. Però cal una perspectiva **complementària**, que tingui en compte que un segment de la població pot viure una doble dificultat en l'exercici de la ciutadania: a més de per raó de gènere o edat, també per la condició de persona nouvinguda.

L'ajuntament participa en l'establiment dels mecanismes per **acollir** i **inserir** les dones i els joves fills d'immigrants, i ha de posar esment particular en les persones arribades a través del reagrupament familiar, a causa de les dificultats amb què topen per assolir l'autonomia personal desitjable.

4) Propostes d'actuació

Objectius:

- Incorporar el fet migratori a les polítiques de gènere i joventut del municipi.
- Tenir en compte, en l'acollida, les situacions de les dones i joves que arriben al territori.
- Promocionar la inserció laboral de dones reagrupades i la promoció educativa i laboral del jovent.
- Fomentar la interacció i participació de dones i joves immigrants i immigrades en la dinàmica del municipi.
- Assegurar l'accés de dones migrades que ho precisin a la xarxa d'intervenció per a casos de violència masclista.

Recomanacions

Observar l'heterogeneïtat del municipi

- Com que les dones migrades no conformen un tot homogeni, és bo que l'ajuntament conegui els seus perfils, particularment pel que fa a nivells formatius i situacions administratives.
- De la mateixa manera, l'ajuntament identifica i coneix el **jovent** que ha arribat via reagrupament. Això permet definir les actuacions d'acollida destinades a ells.
- Paral·lelament, l'ajuntament coneix quin és el **teixit social** i **associatiu** del municipi, de manera que hi vincula les dones i els i les joves nouvinguts.

→ En les polítiques de gènere

La formació i inserció com a eina d'autonomia

- La **formació** per a la inserció laboral és imprescindible per a la inserció laboral de les dones migrades que arriben via reagrupament. Treballar fora del clos familiar els representa aportar ingressos a la llar i interactuar amb altres veïnes i veïns del municipi. Així se'n beneficia la dona, la seva llar i la convivència social.

- Moltes dones inicien vies d'autoocupació com a emprenedores autònomes. L'ajuntament, a través dels serveis locals d'ocupació, els dona suport a través de la facilitació administrativa, la formació, etc.
- La conciliació laboral i familiar és un condicionant de pes que les administracions haurien de tenir en compte a l'hora d'oferir els diferents serveis públics (ex. l'atenció als infants).

Foment de la participació de les dones

- L'aïllament social és una de les dificultats en què les dones migrades poden trobar-se. Al procés d'adaptació, cal afegir-hi la manca d'espais de trobada amb veïnes, més enllà d'unes poques compatriotes. Aquestes situacions poden conduir a problemes de salut mental que els serveis sociosanitaris del municipi han de detectar.
- Des del treball comunitari és important identificar i potenciar espais naturals de relació (escola, comerços, places i parcs...) i promocionar dinàmiques positives que possibilitin el coneixement i interacció entre veïnes i veïns, i que a la llarga permetin establir lligams entre elles.
- Les dones són generadores de dinàmiques de suport mutu. L'ens local fomenta la interrelació social que trenqui segregacions segons origen i potencii la **interacció** sobre centres d'interès compartits per les veïnes.
- El coneixement de la **llengua catalana** és una oportunitat per a les dones immigrades, tant per a la seva pròpia autonomia com per a la inserció laboral i la implicació en dinàmiques comunitàries i socials. Amb l'assoliment d'aquests objectius com a fita, l'ajuntament impulsa mecanismes flexibles per a l'aprenentatge de la llengua, a través, dels centres de Normalització Lingüística, el Centre de Formació de persones Adultes, etc.

Suport a l'educació dels fills i filles

- L'entorn educatiu ve de nou per a molts veïns i veïnes immigrades. L'ajuntament fomenta que l'**acollida** especialitzada en el sector educatiu incorpori una actuació específica adreçada a les famílies, i particularment a les mares.
- L'escolarització dels fills comporta una forma de participació de les dones en el municipi i en la dinàmica social. A partir de la relació amb l'AMPA, i en general amb la comunitat educativa, les famílies són partícips de la **vida escolar** del fill i/o filla, i per tant, estableixen vincles amb la resta de pares i mares de l'escola.
- Cal tenir present que el **català** és la llengua en la qual els fills i filles són escolaritzats; el fet que les famílies, i particularment les mares, en tinguin un mínim domini contribuirà a l'èxit escolar dels fills. L'ajuntament pot potenciar que des de les escoles, les AMPA i altres entitats implicades en l'educació des infants i les seves famílies, ofereixin l'aprenentatge de la llengua.

Protecció a casos d'alta vulnerabilitat social-grups diana³⁷

- Atès que encara es presenten conductes sexistes en la societat actual, les dones estan exposades a un ventall de situacions que poden posar en risc la seva seguretat i dignitat. El **desconeixement** i la manca de **xarxa** familiar i social de les dones migrades aguditzen la **violència** que poden patir. Per pal·liar-la, l'ajuntament aposta perquè l'**acollida** ofereixi el coneixement dels drets i recursos que tenen les dones, i assegurui que s'estableixin les mesures per a l'**accés efectiu** als serveis públics en cas de patir diferents situacions de violència.
- Les treballadores sexuals estrangeres són susceptibles de caure en situacions d'alta vulnerabilitat. Les administracions garanteixen els drets humans fonamentals, de llibertat, dignitat, seguretat i benestar. L'ens local, en col·laboració amb altres institucions implementa els protocols d'actuació contra el tràfic de blanques i altres formes **d'exploració**.
- L'ajuntament participa del Protocol de prevenció de la **mutilació genital femenina** a partir de la territorialització del circuit als serveis públics del municipi (serveis d'atenció social primària i especialitzada, cossos de seguretat i professionals sanitaris), en coordinació amb professionals i entitats que poden coadjuvar.
- La **violència** masclista s'agreuja en casos de veïnes nouvingudes, davant la manca de xarxa social i familiar. Per aquesta particularitat, l'ajuntament informa, en l'acollida, dels recursos disponibles i millora la seva detecció a través dels serveis socials, comunitaris, sanitaris i educatius.

→ *En les polítiques de joventut*

Joves migrats i migrades, joves catalans i catalanes

- La població jove migrada forma part de l'**estructura** poblacional present i futura. Les polítiques de joventut han de garantir que el jovent nouvingut tingui les mateixes oportunitats de mobilitat social que la resta.
- L'ajuntament pot dissenyar un programa específic per a l'**acollida** dels i les joves immigrants que vagi més enllà de l'àmbit escolar. Aquestes actuacions han d'arbitrar l'enllaç amb els serveis i equipaments (punt d'informació jove, centre esportiu, centre cultural) i el teixit social i associatiu (de cultura popular, d'intercanvi juvenil, etc.). A més a més, els ofereix un acompanyament en el procés d'assentament en la nova societat, que valoritzi la seva experiència escolar i els presti suport puntual.
- El moment vital que viuen les persones joves fa que estableixin uns lligams particulars amb el seu entorn social i construeixin la seva identitat en diàleg amb aquest context. Per aquest motiu, l'ajuntament els fomenta sinergies positives de participació i implicació en la dinàmica del municipi per tal de transmetre'ls el sentiment de **pertinença**.

³⁷. Atesa la interdisciplinarietat de l'actuació, vegeu també el capítol relatiu a salut, seguretat i serveis socials.

Reforçar la participació

- L'acollida al **teixit social, cultural i esportiu** de les persones joves migrades és un element bàsic en el seu procés d'integració. L'ajuntament promou que coneguin els equipaments i entitats culturals, esportives i de lleure educatiu on poder participar segons els seus propis interessos. En aquesta participació el jove o la jove immigrada interactuarà de forma voluntària amb altres joves (ja no necessàriament compatriotes), i bastirà els seus vincles socials.
- El coneixement i **ús del català** és una de les eines que garanteixen la igualtat d'oportunitats de les persones joves en l'àmbit social i en el cultural. L'ajuntament incentiva el coneixement de la llengua i el seu ús en tots els àmbits.

*Garantir l'èxit escolar i la transició al mercat laboral*³⁸

- La igualtat d'oportunitats dels joves migrats i migrades respecte a la resta, passa no tan sols per l'obtenció de la titulació mínima obligatòria, sinó també per la continuïtat de la trajectòria educativa en l'etapa postobligatòria, professional o universitària.
- L'ajuntament treballa perquè els i les joves reagrupats puguin obrir-se al mercat de treball a partir dels programes de formació i inserció **laboral**.

Fomentar el pluralisme i la cultura participativa

- La **diversitat** és un fet patent entre el jovent. Per això es treballa la dimensió intercultural en les polítiques de joventut, reconeixent la pluralitat, valoritzant-la i promocionant-la.
- La **participació** de les persones joves d'origen divers és fonamental per a l'exercici de la ciutadania, tant per la seva vinculació al territori com pels efectes col·laterals sobre les seves famílies. Assegurar que no s'exclouguin de les dinàmiques participatives (consells, processos participatius, associacions...) és una fita de la política pública local.

---

38. Vegeu també el capítol relatiu a educació.

■ 4.3.2 Convivència, espai públic i espai comú

1) Definició

La convivència té dos aspectes centrals: d'una banda, l'assumpció d'uns valors i normes bàsics compartits per tota la població, i de l'altra el reconeixement i respecte de la diversitat dels seus membres.

D'aquesta manera, la convivència comprèn diferents dimensions, des de la identitària (sentir, ser part d'un col·lectiu), l'actitudinal (reconeixement de l'altre), la normativa (respecte a normes bàsiques), i la de regulació del conflicte (prevenció i resolució per vies d'arbitratge i reconciliació).

Es construeix en un entorn on les persones interaccionen sobre la base del reconeixement i la confiança en la construcció d'una cultura pública compartida. El bon veïnatge és un repte permanent, oimés en un context com l'actual on la població creix en nombre i diversitat.

2) Marc normatiu

ESTAT ESPANYOL

- Llei 49/1960, de 21 de juliol, sobre propietat horitzontal.
- Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases del règim local.

CATALUNYA

- Llei 2/2004, de 4 de juny, de millora de barris, àrees urbanes i viles que requereixen una atenció especial.
- Llei 12/2007, d'11 d'octubre, de serveis socials.
- Llei 15/2009, del 22 de juliol, de mediació en l'àmbit del dret privat.

3) Paper de l'Administració local

L'àmbit local és, per excel·lència, on la convivència es manifesta dia rere dia.

La convivència s'articula des dels espais de trobada per al coneixement mutu i l'acció conjunta, fins a la reconducció d'incidències suscitades en la interacció social. És a partir de les actuacions de proximitat que cal informar, mediar, acompanyar. L'objectiu és generar un sentiment de pertinença que faciliti unes relacions de confiança i coresponsabilitat.

L'ajuntament treballa per la convivència. Però la seva responsabilitat és compartida amb la resta d'agents socials, amb qui estableix estratègies conjuntes, i amb la mateixa ciutadania de la localitat, que n'és la protagonista.

4) Propostes d'actuació

Objectius:

- Potenciar el sentiment de pertinença i identificació de tot el veïnat.
- Equipar espais públics de trobada efectiva i compartida des de la normalització de la interacció de veïns i veïnes.
- **Fer visible** i valorar el potencial que aporta la diversitat cultural del municipi.
- Vetllar pel respecte de les normes de la societat democràtica i de la convivència a l'espai públic.

Recomanacions:

Potenciació dels espais de trobada de veïns i veïnes

- És des del **coneixement mutu** que se superen els prejudicis i la desconfiança. Des d'aquesta perspectiva, els diferents serveis i/o programes municipals promouen accions de **trobada** (ex. activitats culturals, formatives i lúdiques), de **sensibilització** sobre la realitat municipal (ex. iniciatives de comunicació social) i de **cooperació** veïnal (ex. Voluntaris per la llengua o Banc de temps). L'ens local promou la **participació de tothom** en els **espais públics** (incloent-hi els serveis i equipaments de proximitat) a través de la dinamització i del lleure educatiu.
- La població nouvinguda ha revitalitzat els espais públics, com ara parcs i places, utilitzant-los com a punt de trobada i de lleure habitual. En aquesta línia, una acció positiva és l'obertura dels patis dels centres educatius fora de l'horari lectiu per al desenvolupament de diferents activitats.
- En els casos que la interacció en els espais públics comporti tensions veïnals, l'ajuntament té el seu millor instrument en el **treball comunitari**.

Treball en medi obert

- El treball municipal en medi obert es basa, d'una banda, en el reconeixement de la revitalització de l'ús dels espais públics, i de l'altra, en el treball comunitari en pro del benestar del veïnat.
- Sense que signifiqui vigilar l'activitat quotidiana del veïnat, la presència de l'ens local en els barris pot contribuir a la convivència i millorar la gestió municipal.
- El treball comunitari té una dimensió **preventiva** (detecció, informació, canalització o treball directe amb els diferents col·lectius): un treball a peu de carrer, a partir de l'observació i l'acció arran del territori.
- El treball en medi obert permet desplegar l'acompanyament al mateix espai públic que utilitzen les persones nouvingudes; per exemple, a joves sense altres possibilitats de lleure, als quals s'informa i s'acompanya vers diferents recursos.
- Convé tenir interlocutors vàlids (formals i informals), per polsar el col·lectiu i canalitzar-hi missatges. Aquesta tasca pot ser impulsada per educadors i educadores socials, agents cívics, policia de proximitat o mediadors i mediadores en coordinació amb els diferents serveis públics i iniciatives socials.

- En diversos municipis es desenvolupen iniciatives de convivència als barris implicant les entitats, les associacions de veïns, i les comunitats d'escala, per mitjà d'actuacions, com el "porta a porta" a cada habitatge. Així es treballa des d'una triple vessant, la prevenció i resolució de conflictes, la participació ciutadana i la sensibilització sobre la nova realitat del barri.
- Assegurar que tots els veïns i veïnes són informats de la normativa que regula la convivència als espais públics i als espais comunitaris. Només si n'estan informats podran respectar-los.
- Les **ordenances** municipals de convivència o civisme poden ser una eina des dels ajuntaments per regular les actuacions del veïnat i de l'espai públic. Defineixen conductes, que poden ser sancionables una vegada esgotada la via de la informació i acompanyament social.
- Per la complexitat del que significa i com s'incideix sobre la convivència, és important la coordinació dels diferents serveis de l'ens local.

Promoció del diàleg i la mediació

- La mediació, eina de comunicació i convivència veïnal, té diferents **dimensions**, des de la comunitària, la interpersonal i la sectorial (de suport als serveis públics). L'ens local la valora particularment com a eina de prevenció i reconducció de **tensions**.
- La mediació identifica els punts d'interès de cadascuna de les parts, i troba els elements compartits sobre els quals arribar a acords. Finalment, també en fa el seguiment.
- L'ajuntament consolida la mediació ciutadana institucionalitzant-la com a **servei públic**.

Suport a les comunitats de veïns/es

- Les escales veïnals són la **columna vertebral** de la convivència. Les dinàmiques que s'hi generen s'expandeixen a la resta d'àmbits. L'Administració, doncs, hi té una gran oportunitat.
- El treball va més enllà de la junta de propietaris a través d'eines que afavoreixen la comunicació veïnal, la gestió dels afers d'interès comú i la resolució de conflictes. L'ens local, a través dels professionals de treball comunitari, aporta suport per *empoderar* els veïns i veïnes.
- Una de les prioritats en l'**acollida** és introduir les persones novingudes en els afers de la vida quotidiana de les comunitats de veïns i veïnes; des d'elements de seguretat (gas) fins a aspectes més convivals (funcionament de l'escala, ús dels ascensors...).
- Així mateix, quan convingui, el veïnat d'escala ha de poder fer ús del servei de mediació municipal: un recurs per informar, formar i mediar en conflictes veïnals motivats per sorolls, usos inadequats d'espais comuns, impagaments, etc.

Comunicació comunitària³⁹

- A partir de la bidireccionalitat de la integració i la coresponsabilització de tota la població, és important impulsar la comunicació social a fi que la població valori la diversitat del municipi. Es tracta d'informar de l'acció pública i resoldre inquietuds, dubtes, en un procés d'enfortiment social i democràtic.
- Aquesta línia actua sobretot en l'àmbit del **treball comunitari**, a través d'educadors i educadores socials o altres agents de proximitat, tant en la seva actuació quotidiana com en activitats més específiques, com podrien ser sessions per a associacions de veïns i veïnes, agrupacions de comerciants, etc.
- En el mateix sentit, l'ens local també presta suport a les **entitats**, i a la resta d'agents socials, per a que també desenvolupin estratègies comunicatives.

---

39. Sobre comunicació, vegeu també el capítol de governament.

■ 4.3.3 Participació i associacionisme

1) Definició

La participació ciutadana és la clau de volta del sistema democràtic, que va més enllà de les convocatòries electorals. Significa la implicació de la ciutadania en els afers d'interès general, a través de processos d'informació, diàleg i presa de decisions públiques.

La participació es desenvolupa en diferents escales (des de la informació, l'opinió i la decisió) i a través de diversos instruments, en funció de la formalitat, grau d'organització i implicació representativa.

L'associacionisme és una de les manifestacions de la participació, amb un alt valor democràtic, perquè enforteix el capital social en àmbits diversos: cultural, ambiental, cívic, solidari, etc. En clau individual, altrament, participar en una entitat social és un mecanisme d'arrelament al territori.

2) Marc normatiu

ESTAT ESPANYOL

- Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases del règim local.

CATALUNYA

- Estatut d'Autonomia, 2006.
Art. 8. Orienta la voluntat de crear i consolidar un sistema de participació adequat a la democràcia local de proximitat que reforci el dret constitucional a la participació en els assumptes públics.
- Llei 7/1997, de 18 de juny, d'associacions.

3) Paper de l'Administració local

L'Administració local, a través de les diferents formes de participació ciutadana, pot millorar l'acció de govern en el marc democràtic, enfortir el capital social del municipi i vigoritzar el sentiment de pertinença.

El teixit associatiu és un valor per al municipi, com a reflex de la societat diversa i per la seva capacitat de mobilització al voltant de projectes col·lectius. Aporta un treball col·laboratiu en pro de la qualitat de vida i la convivència. L'ajuntament, que reconeix aquesta vàlua, dóna suport a les entitats, perquè acullin la població novvinguda i coadjuvin a la cohesió social.

4) Propostes d'actuació

Objectius:

- Promoure una nova cultura basada en el diàleg i la coresponsabilització.
- Desenvolupar processos participatius per a l'abordatge de la ciutadania i la convivència.
- Enfortir el teixit associatiu del municipi com a agents socials actius i representatius.
- Afavorir l'acollida de les persones nouvingudes en el teixit associatiu del municipi.
- Promocionar espais de deliberació i treball cooperatiu veïnal.

Recomanacions:

Diàleg societat civil i Administració⁴⁰

- La col·laboració de la societat civil millora la diagnosi, disseny, implementació, seguiment i avaluació de les polítiques públiques, aportant una visió plural. Per operativitzar-ho l'ajuntament preveu **accions de participació** que abastin els diferents espais, moments i agents.
- En la formulació de polítiques estratègiques a llarg termini, l'Administració local pot establir **processos participatius** que consensuin una visió compartida. Aquest és el cas de les polítiques d'immigració i convivència, on l'ens local, a través de processos participatius, pot elaborar un **pacte local** per a la convivència (o la cohesió social).
- Anàlogament, l'ajuntament promou i dinamitza **espais estables de participació**, com ara les taules de ciutadania o consells de barri, que es regulen segons els propis reglaments.
- Addicionalment, l'ajuntament també pot convocar **espais puntuals de participació**, com ara fòrums, trobades, etc.
- Tot plegat estableix dinàmiques de treball conjunt entre els diferents agents, creant sinergies des de les rutines més concretes (participació d'entitats en programes municipals), fins als processos més estratègics (Consell).
- En qualsevol iniciativa participativa, és imprescindible recollir la **pluralitat** municipal, i per tant, l'ajuntament treballa per incloure totes les veus. És una oportunitat per dialogar conjuntament i refermar el sentiment de pertinença.

Conviure en la participació

- Les **entitats cíviques** (educatives, socials, culturals, esportives...) constitueixen un espai privilegiat d'interacció veïnal efectiva. Aquestes entitats, amb el suport de l'Administració local promouen que els nous veïns i veïnes s'hi incorporin,

---

40. Vegeu el capítol "Governament de la immigració al món local".

siguin representats en els òrgans de direcció, i que gestionin oportunament la diversitat en la pròpia entitat.

- Per afavorir la participació dels nous veïns i veïnes, des de l'ens local en el marc de la primera acollida es facilita el contacte amb les entitats locals amb la finalitat que aquestes donin continuïtat a la tasca d'acollida.
- En aquest àmbit cal remarcar el paper de la xarxa associativa local com a representant de la diversitat del territori. L'Administració local dóna suport per enfortir aquesta línia de treball.
- L'ajuntament, en col·laboració amb els agents socials, ha d'anar més enllà dels aspectes folklòrics, i evidenciar la **riquesa** cultural de la localitat, a fi d'impulsar el **compromís** de convivència de tot el veïnat.
- En l'**acollida** i en l'acomodació, la xarxa associativa local pot contribuir a l'acompanyament.
- Les entitats d'immigrants enriqueixen i revitalitzen el teixit social.

Participació en la cooperació

- Els països d'origen dels veïns i veïnes del municipi haurien de ser preferents a l'hora d'escollir el destí dels projectes de cooperació que s'impulsen des de l'ajuntament. A més a més, la cooperació municipal té un **valor afegit** si hi participen les associacions d'immigrants, actors privilegiats pel seu coneixement de la realitat social, cultural i econòmica del seus països d'origen.
- El codesenvolupament contribueix a la **visualització** dels nouvinguts i nouvingudes com a plens actors socials (ciudadania resident), i **sensibilitza** el conjunt de la població sobre el fet migratori i les condicions de vida dels països d'origen dels seus veïns i veïnes.

■ 4.3.4 Cultes

1) Definició

L'espiritualitat és una dimensió present en totes les cultures, que enriqueix la condició humana. En la nostra societat, aquesta realitat és cada dia més plural i visible, degut en part al fenomen migratori. Respectar-la és un dels valors de l'espai comú de la nostra societat democràtica.

La llibertat de pensament, consciència i religió és garantida jurídicament. Inclou el dret a manifestar-la de forma individual i col·lectiva, tant en públic com en privat, i té com a únics límits la resta de drets fonamentals.

2) Marc normatiu

ESTAT ESPANYOL

- Llei orgànica 7/1980, de 5 de juliol, de llibertat religiosa.

CATALUNYA

- Estatut d'Autonomia de Catalunya, 2006.
Art. 42. Es reconeixen els poders públics com a promotors de la igualtat de totes les persones amb independència de la religió. Des d'aquest reconeixement, han de treballar per la convivència social, cultural i religiosa entre totes les persones, així com fomentar les relacions interculturals a través de l'impuls i la creació d'àmbits de coneixement recíproc i diàleg.
- Llei 16/2009, del 22 de juliol, dels centres de culte.

3) Paper de l'Administració local

L'augment de la **diversitat religiosa** imposa que tots els serveis públics la respectin. En particular, l'ajuntament ha de considerar que les tradicions religioses presents al municipi afermen la cohesió social i fan aportacions positives a la construcció de la cultura pública comuna.

El **reconeixement institucional** de la pluralitat religiosa i d'opcions de pensament exigeix la distinció categòrica entre poder polític i confessions religioses. El fet que l'Administració no s'identifiqui amb cap creença, permet respectar totes les opcions, sense privilegis ni discriminacions, des del foment de la llibertat i el tracte equitatiu.

4) Propostes d'actuació

Objectius:

- Garantir el dret universal a l'exercici de la pràctica religiosa, dins dels límits de la llei.

- Donar suport a les actuacions de les entitats religioses a favor de la convivència i de la cohesió social.

Recomanacions:

Reconeixement públic de la pluralitat religiosa

- L'ajuntament ha d'estar amatent perquè els seus veïns i veïnes puguin exercir el dret de llibertat religiosa, de pensament i de consciència, com a valor bàsic democràtic.
- Identificar les comunitats de creences presents al municipi, tinguin o no personalitat jurídica o espai de culte formalitzat significa reconèixer la diversitat. La Generalitat de Catalunya posa al servei de cada municipi el mapa religiós de què disposa.
- El fet que l'ajuntament ignori l'existència d'aquests grups, pot excloure'ls de dinàmiques comunitàries en les quals podrien assumir un paper d'interlocutor per a determinats col·lectius.
- En el reconeixement de la pluralitat religiosa, l'ens local fa visible la diversitat interna de les confessions, de manera que les minories no quedin bandejades.
- L'ajuntament ha d'afavorir que el veïnat conegui les característiques principals de les comunitats religioses presents al municipi. Aquest coneixement evita prejudicis que repercuteixen en la convivència.
- Els ajuntaments poden adreçar-se a la Direcció General d'Afers Religiosos per a qualsevol consulta que creguin oportuna sobre el fet religiós, sobre la pluralitat de creences i conviccions, o sobre la normativa vigent.

Dignificació dels espais de culte i festivitats

- L'ens local ha de garantir el dret a l'obertura de centres de culte (requisit de l'exercici de llibertat religiosa) sempre que compleixin les condicions de seguretat i d'higiene, a més de les urbanístiques (que inclouen l'evitació de molèsties a terceres persones).
- Els plans d'ordenació urbanística municipal han de preveure sòl amb la qualificació de sistema d'equipament comunitari que admeti usos de caràcter religiós de nova implantació.
- L'ajuntament ha de tenir ben present que la ubicació dels centres de culte la trien les entitats religioses, dins els paràmetres que marca la llei.
- Per tal de poder fer efectiu el dret a celebrar comunitàriament les festivitats pròpies de cada tradició religiosa, les administracions públiques autoritzen l'ús d'equipaments o espais públics. Altrament, la celebració d'aquestes festivitats suposa un enriquiment per a la vida cultural del municipi.⁴¹

---

41. Vegeu *Guia per al respecte a la pluralitat religiosa en l'àmbit hospitalari* (2005); *La festa islàmica del sacrifici. Descripció i normativa sanitària* (2007); *Guia per al respecte a la diversitat de creences en l'àmbit funerari* (2008); i *Recomanacions per a la gestió de la diversitat religiosa en l'àmbit dels cementiris* (2009) de la Direcció General d'Afers Religiosos de la Generalitat.

- L'actuació municipal es basa en el respecte a les pràctiques religioses, dins els límits que marquen els drets fonamentals de les persones.
- La Generalitat de Catalunya, a través de la Direcció General d'Afers Religiosos, ha editat diverses guies que orienten les administracions públiques.

Participació de les entitats religioses

- Les comunitats de creença poden actuar com a agents socials: l'ajuntament sondeja els interessos i necessitats dels seus fidels i, d'altra banda, els encoratja a participar en la dinàmica social.
- Per a moltes persones immigrades, les comunitats de creença representen les primeres vies de contacte amb la vida social al municipi. Tenint-ho en compte, l'ens local ha de completar la primera acollida, proporcionant informació sobre aquestes comunitats.
- Cal tenir present el paper dels representants de les comunitats de creença, pel seu ascendent sobre els i les fidels i la capacitat d'interlocució amb l'ens local. Malgrat això, cal no restringir la representació dels col·lectius immigrants als seus líders religiosos.
- Un dels objectius de l'acció municipal és integrar les comunitats de creença en el teixit associatiu i social. L'ajuntament pot prestar suport a activitats que reforcin l'acostament i la confiança mútua.

Diàleg

- La identificació de les diferents comunitats de creença, en el marc del seu reconeixement públic, és el punt de partida que permet a l'ajuntament de dialogar-hi. És important incloure la diversitat interna de les comunitats més grans.
- L'ens local pot donar suport al diàleg interreligiós per bastir una cultura pública comuna, atès el potencial de les tradicions religioses com a agents constructors de pau i de convivència. Tanmateix, d'acord amb el principi d'aconfessionalitat, cal tenir present que els protagonistes del diàleg interreligiós són les mateixes tradicions religioses, i no pas les administracions.
- A Catalunya, no hi ha precedents de tensions entre comunitats. Malgrat això si mai n'hi arriba a haver cal tenir present que entre els possibles agents de mediació hi ha grups interreligiosos amb una sòlida experiència a l'hora de teixir una cultura pública comuna, centrada en els drets humans i en el valor de la pau.

■ 4.3.5 Comerç⁴²

1) Definició

El comerç, un element imprescindible per a la cohesió del municipi, dinamitza la vida social i l'espai públic. La promoció de la iniciativa comercial és un àmbit de treball que els ajuntaments han incorporat com un actiu de la vitalitat **econòmica** del municipi.

En consonància amb la realitat sociodemogràfica del territori, en la dinàmica comercial participen persones d'origen immigrat, que han **revitalitzat** l'activitat econòmica, i en alguns casos han donat resposta a la demanda dels seus propis col·lectius i en d'altres han atès la demanda general.

Els nous comerços responen a un tarannà **emprenedor** de determinades persones immigrades que afavoreix la seva mobilitat social.

2) Marc normatiu

ESTAT ESPANYOL

- Llei 7/1996, de 15 de gener, d'ordenació del comerç minorista.

CATALUNYA

- Decret legislatiu 1/1993, de 9 de març, sobre comerç interior.
- Llei 1/1998, de 7 de gener, de política lingüística.
- Llei 8/2004, de 23 de desembre, d'horaris comercials de Catalunya.
- Llei 18/2005, de 27 de desembre, d'equipaments comercials.
- Decret 150/1996, de 30 d'abril, pel qual s'estableixen els períodes de rebaixes.
- Decret 70/2003, de 4 de març, pel qual es regulen els fulls de reclamació/denúncia als establiments comercials i en l'activitat de prestació de serveis.
- Decret 378/2006, de 10 d'octubre, pel qual es desplega la Llei 18/2005, de 27 de desembre, d'equipaments comercials.
- Ordre IUE/539/2008, de 4 de desembre, per la qual s'estableix el calendari d'obertura dels establiments comercials els diumenges i els dies festius per a l'any 2009 (anualment, mitjançant la corresponent Ordre es publica la relació dels vuit festius amb obertura comercial autoritzada).

3) Paper de l'Administració local

A banda de la regulació de les llicències d'activitat econòmica, el treball amb el sector del comerç és una **gran oportunitat** per a l'ajuntament a favor de la cohesió social i la gestió de la diversitat.

---

42. Activitat econòmica de proximitat.

El fet que la població immigrada regenti comerços suposa la **normalització** de l'estructura econòmica del municipi. Es materialitza així el seu assentament en la vida local, com a referents de serveis al veïnat, i com a membres de l'associacionisme veïnal i comercial. Des de l'ajuntament s'ha de fer palès aquest fet, alhora que cal reforçar el rol actiu dels i les comerciants en la construcció de l'**espai social compartit**.

Les iniciatives emprenedores enllacen amb la revitalització del **comerç de proximitat** a què l'ens local dóna suport, en tant que ofereix un servei bàsic en l'entorn més proper, responent a un model de municipi compacte i viu.

Els comerços representen un **enllaç** entre els veïns i veïnes que dia rere dia s'hi troben. D'aquesta manera, la col·laboració entre l'ajuntament i el sector comercial reforça la xarxa social. Això és especialment positiu per prevenir possibles tensions convivencials, derivades del desconeixement o de nous usos de l'espai públic.

4) Propostes d'actuació

Objectius:

- Desenvolupar el sector comercial com a agent clau de la convivència veïnal.
- Assessorar el i la comerciant d'origen immigrant sobre el context social i la normativa vigent.
- Implicar el comerç regentat per persones immigrades en entitats **col·lectives** de participació.

Recomanacions

Acollida comercial

- Endegar un negoci requereix disposar d'informació i assessorament, no només per aconseguir la concessió d'activitat econòmica, sinó també per atènyer-se a les pautes pròpies del sector. La manca de xarxes i de coneixement de l'entorn per part de les persones d'origen immigrant sol anar acompanyada de la ignorància de la normativa. Davant d'això cal reforçar l'acció **informativa** tant de les condicions d'accés a l'activitat, com també de la normativa aplicable en el dia a dia.
- A banda de la legislació, l'**entorn comercial** té especificitats de caire comunicatiu i administratiu. En aquest sentit, l'ajuntament i agents col·laboradors poden aportar-hi formació i assessorament. Això ha de permetre tenir presents elements que generin confiança i que atreguin un públic més ampli.
- Els i les comerciants d'origen immigrant han de poder participar, juntament amb la resta, en estratègies conjuntes de màrqueting, publicitat, agrupacions de comerciants, etc. .
- Els nous i noves comerciants, que cerquen ampliar el seu volum de negoci, volen millorar l'atenció a la persona usuària, i des d'aquesta perspectiva, l'ús de la **llengua catalana** aporta una oportunitat per atraure i fidelitzar clientela. L'ajuntament, amb la resta d'agents implicats, ha de potenciar-ne l'aprenentatge i ús,

de manera que els i les comerciants esdevinguin transmissors i normalitzadors del català.

- L'ús del català també és una ocasió positiva perquè els comerciants autòctons no discriminin en l'atenció al públic i alhora en normalitzin l'ús, coherent amb un sentiment d'inclusió. Les administracions poden canalitzar campanyes que promoguin el català també com a eina per a una millor atenció a tots els clients.

Compliment de la normativa

- L'ajuntament ha de garantir el compliment de la normativa comercial, a través de les disposicions municipals que assegurin la **igualtat** de condicions entre els comerços, independentment de qui els regenti.
- Així, mesures higièniques i de delimitació d'espais, distribució territorial, etc. són compartides pels comerços del mateix sector.
- Davant d'incidències de **convivència** que pugin generar-se en algun punt del municipi, l'ajuntament ha de discernir aquelles que suposen una oposició a la normativa, d'aquelles que suposen simplement una alteració de l'ús tradicional de l'espai públic.

Associacionisme comercial

- L'ajuntament ha de promocionar l'associacionisme entre els nous i les noves comerciants com a via d'acció col·lectiva, adherint-se a entitats existents o donant suport a la creació de noves, siguin comercials, veïnals o d'altre caire.
- Participar del teixit associatiu suposa un pas important tant per a la normalització del comerç regentat per persones immigrades, com per a la dinamització comercial. L'ajuntament estimula que les agrupacions de comerciants, entitats veïnals o altres plataformes de barri i locals facin accions d'apropament vers aquests comerciants.

Mediació i treball comunitari

- La percepció social no sempre és positiva i en alguns casos es produeixen tensions. No és des de la normativa que es pot donar sempre resposta a les dificultats convivencials, que van més enllà de les condicions bàsiques garantides per les ordenances municipals.
- L'actuació de l'ajuntament no solament es limita a la inspecció i sanció. Inclou la informació, formació, seguiment de casos puntuals, sensibilització, facilitació del coneixement mutu, en definitiva, des del treball comunitari, fet que suposa una **presència** cívica, des d'on es detectin els problemes puntuals i se n'arbitrin solucions.

Dignificació del comerç

- L'actuació de l'ajuntament passa per copsar el comerç com un **espai quotidià d'interacció** veïnal.

- Malgrat la bona acceptació comercial dels establiments regentats per persones immigrades, la percepció social no sempre resulta positiva. Les associacions de comerciants i els mateixos comerciants d'origen immigrat han de ser conscients d'aquesta percepció i, amb el suport de l'ajuntament han de treballar per trencar-la i equiparar-se al conjunt del teixit comercial.
- Per superar els estereotips cal fer **complir la normativa** existent, i en cas contrari, actuar amb transparència i en igualtat de condicions per a tothom.
- Cal reconèixer l'aportació positiva de les iniciatives emprenedores per al **dinamisme econòmic** al municipi, especialment on el comerç tradicional de proximitat no ha tingut relleu generacional.
- Reconèixer que la societat és **diversa** comporta admetre que els veïns i veïnes tenen patrons de consum diversos. Majoritàriament els comerços tradicionals no han donat resposta a aquestes demandes i per tant han estat assumides per nous negocis.

■ 4.3.6 Cultura i mitjans de comunicació

1) Definició

La cultura és part indissociable del **benestar** i de l'exercici de la **ciutadania**. Representa una font bàsica per al desenvolupament individual i col·lectiu, a més d'una eina de participació democràtica. La millora de la convivència implica l'ampliació universal de la capacitat creativa i crítica a través de la cultura.

La **diversitat cultural** és una força motora no només de desenvolupament econòmic, sinó també com a mitjà per assolir la plenitud intel·lectual, emocional, moral i espiritual.

La llibertat d'expressió i d'informació és un requisit de la democràcia. La llibertat de premsa, expressió i opinió per part dels ciutadans i ciutadanes és garantida pel marc normatiu establert.

2) Marc normatiu

CATALUNYA

- Llei 2/1993, de 5 de març, de foment i protecció de la cultura popular i tradicional i de l'associacionisme cultural.
- Llei 4/1993, de 18 de març, del sistema bibliotecari de Catalunya.
- Decret legislatiu 2/2003, de 28 d'abril, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei municipal i de règim local de Catalunya.
- Llei 22/2005, de 29 de desembre, de la comunicació audiovisual de Catalunya.

3) Paper de l'Administració local

La **diversitat cultural** és un patrimoni del municipi i l'ajuntament té un paper clau en la seva preservació i promoció. Des del reconeixement de la diversitat veïnal, l'ens local ha de fomentar la **convivència** incorporant a les programacions culturals i artístiques les expressions pròpies de les cultures presents. Cal que tot el veïnat trobi en la cultura una forma de **participació**, a partir de la qual enriquir el seu desenvolupament humà i alhora establir lligams amb les altres persones i amb el territori.

El desenvolupament local requereix l'articulació de les actuacions públiques en l'àmbit de la cultura i que s'hi **vinculin** la resta d'actuacions públiques socials, econòmiques, educatives i urbanístiques, així com el teixit social.

Singularment el **patrimoni cultural** i els equipaments que el gestionen (museus, arxius, centres d'art, etc.) han de ser utilitzats com a espais d'integració per la força identitària que emmagatzemen i perquè alhora expliquen les aportacions culturals fruit de les migracions.

Finalment, els mitjans de comunicació municipals són un **servei públic**, amb obligacions contractuals quant a les hores d'emissió, el percentatge de producció pròpia, l'ús del català i els informatius. També han de garantir el pluralisme i il·lustrar la diversitat cultural, tot i enfortint la cohesió social.

4) Propostes d'actuació

Objectius:

- Afavorir la participació de tots els veïns i veïnes en les iniciatives culturals.
- Reconèixer la diversitat cultural en el marc de les programacions culturals.
- Potenciar els equipaments culturals i els mitjans de comunicació, públics i locals, com a espais de trobada intercultural.
- Promocionar el teixit sociocultural en la seva funció socialitzadora i creativa.

Recomanacions:

Participació equitativa

- Per garantir l'**accés** a la cultura i afavorir la cohesió social, l'ajuntament ha d'evitar les dinàmiques que exclouen segments del veïnat en la vida cultural del municipi. Des de l'Administració local és important tenir molt present que la participació en l'àmbit cultural i comunicacional no creï desigualtats socials, i menys encara, no dualitzi la població.
- És imprescindible incloure en l'**acollida** la informació sobre l'oferta cultural en el municipi (equipaments, programacions, etc.), i transmetre el valor de participar-hi: com a font de creació o gaudi, via de creixement i coneixement, i forma d'interrelació social.
- Per tal d'ajustar-se a les característiques i necessitats de tota la població, i afavorir la participació cultural, l'ajuntament ha de reforçar les actuacions de **proximitat**, des dels equipaments culturals, els mitjans de comunicació públics locals.
- Alhora, per a la cohesió **global** del municipi, l'ajuntament ha de promoure que l'oferta cultural trenqui les relacions centre-perifèria (punt a remarcar en localitats amb zones on es concentra població del mateix origen).

Equipaments accessibles i promotors

- Com a serveis públics d'una societat diversa, és imprescindible que els equipaments culturals i els mitjans de comunicació, públics i locals, reflecteixin la diversitat cultural del municipi i la divulguin. Així, programacions culturals i artístiques o els fons bibliotecaris, han de **reflectir la diversitat**, de manera que el conjunt de la població pugui accedir-hi.
- Els equipaments culturals han d'establir un pla d'**acollida especialitzada** de manera que els nous veïns i veïnes coneguin l'equipament, i alhora, el personal pugui satisfer les seves necessitats i interessos. Les biblioteques són espais idonis per cobrir aquesta funció.

- El centre cívic o locals d'entitats, així com altres espais culturals, en tant que equipaments públics de proximitat, ofereixen **espais de trobada** intercultural, i de **participació cultural democràtica**. El seu potencial ha de ser promogut des de l'ajuntament.
- Les biblioteques han de donar informació en les llengües i alfabetos adients, accés a la cultura catalana i a les cultures dels col·lectius nouvinguts.
- A banda de la relació directa amb els veïns i veïnes, per la seva vessant formativa i informativa vers la comunitat, els equipaments culturals de proximitat han de coordinar-se i treballar **transversalment** amb altres serveis del territori (educació, treball, etc.) i entitats (veïns i veïnes, culturals, socials...).

Participació en el teixit cultural

- Generar identitats compartides i cohesionar la societat són fines que l'ajuntament ha de treballar. La **participació** veïnal en les manifestacions culturals aporta un alt valor afegit a la dinàmica local.
- L'ens local ha de donar suport a projectes i entitats que fomentin el diàleg **intercultural** entre el veïnat, sense deixar de donar suport a totes les entitats culturals de qualsevol mena.
- En la gestió de l'activitat cultural professional, els municipis o les entitats supramunicipals poden sol·licitar ajuts a l'Administració de la Generalitat per a programacions en l'àmbit de la música, les arts escèniques o les arts visuals.
- La festa, i per extensió la cultura popular, són motor de polítiques de proximitat que integren la diversitat. En aquesta línia, convé impulsar-les.

Patrimoni cultural

- L'ajuntament participa en les tasques de **protecció i difusió** del patrimoni en totes les seves manifestacions. En particular, s'ha d'implicar en la catalogació de béns i elements patrimonials, i molt especialment, quant a la planificació urbanística, en la protecció dels elements per sota de la cota zero.
- La pràctica arqueològica no pot enfrontar les comunitats de creença presents al país. Aquestes han d'acceptar el marc legal, alhora que l'ajuntament ha de capgirar les tensions en un instrument de **cohesió social** en mostrar uns orígens culturals comuns.

Fonts d'informació i lectura

- La lectura és una eina d'accés a les diverses cultures. L'ajuntament pot donar suport a l'organització d'activitats amb la participació d'escriptors i escriptores de diferents sensibilitats que aportin vivències interculturals.
- En aquesta mateixa línia, els **fons bibliotecaris** han de cobrir la diversitat cultural del municipi. Aprovisionar fonts d'informació i lectura en diferents llengües permet descobrir la cultura catalana a la població nouvinguda, disposar de referents de les cultures d'origen, i divulgar-les en el conjunt de la població.

Gestió del multilingüisme

- La llengua és la manifestació cultural més quotidiana i alhora té valor de patrimoni. El reconeixement de la riquesa del **multilingüisme** és el primer pas de les administracions per gestionar-lo.
- L'ajuntament vetlla per la **identificació** de la diversitat lingüística municipal, incloent-hi les llengües minoritzades, de manera que quedin reflectides en els espais públics (ex. biblioteques).
- La gestió del multilingüisme porta l'ajuntament a estimular el **coneixement i aprenentatge** de les llengües que es parlen en el municipi. Així com disposar de persones d'origen divers i materials en diferents idiomes, sobretot els referits al moment de l'acollida.
- El català s'estableix com a **llengua pública comuna**, motiu pel qual l'ajuntament ha d'establir els mecanismes per garantir-ne la formació i promocionar-ne l'ús social.
- A la Val d'Aran s'estableix l'occità com a llengua comuna.

■ 4.3.7 Esports

1.) Definició

L'esport és una activitat humana universal, amb un paper significatiu en la integració social. I un instrument per a la promoció de la pau. Més enllà de l'activitat física competitiva, contribueix al **benestar personal i col·lectiu**.

Les autoritats públiques han de potenciar l'esport perquè s'integri en l'**estil de vida** de la població com una pràctica saludable i perquè reforci la participació social. Tot això forma part de la cultura pública comuna.

2.) Marc normatiu

ESTAT ESPANYOL

- Llei 19/2007, d'11 de juliol, contra la violència, el racisme, la xenofòbia i la intolerància en l'esport.

CATALUNYA

- Decret legislatiu 1/2000, de 31 de juliol, pel qual s'aprova el Text únic de la Llei de l'esport.
- Decret 34/2010, de 9 de març, del Registre d'Entitats Esportives de la Generalitat de Catalunya.
- Decret 58/2010, de 4 de maig, de les entitats esportives de Catalunya.
- Decret 145/1991, de 17 de juny, de regulació de la constitució, les classes i el registre de clubs i associacions esportius, i d'aprovació del Reglament del seu règim i funcionament intern..
- Decret 212/2002, d'1 d'agost, pel qual es regulen la composició i funcionament de la Comissió contra la violència en espectacles esportius de Catalunya.
- Decret 145/1991, de 17 de juny, pel qual es regula la constitució, les classes i el registre de clubs i associacions esportius, i d'aprovació del reglament del seu règim i funcionament intern.

3.) Paper de l'Administració local

El **potencial** de l'esport com a activitat motivadora és un element que l'ajuntament ha d'aprofitar en pro de la cohesió social. A banda del desenvolupament local, l'esport afavoreix la convivència de la població, en tant que eina educativa (joc net, respecte mutu, solidaritat, tolerància, disciplina, capacitat de sacrifici, respecte a les normes...), i com a escenari d'interacció social de veïns i veïnes.

Des de les seves competències, l'ens local ha de promoure l'esport, sigui des d'una perspectiva lúdica o sigui competitiva, particularment entre **infants i joves**, en l'àrea escolar, extraescolar i de lleure, i sense oblidar els col·lectius que poden quedar-ne exclosos, com ara els veïns i veïnes nouvingudes.

Els **equipaments** esportius municipals (obligats en les poblacions de més de 5.000 habitants), són espais d'interacció. També ho són les **entitats** esportives, que incorporen de forma normalitzada els veïns i veïnes nouvingudes en la seva activitat,

i aquelles que es creen vinculades a nous jocs esportius introduïts per la immigració, però que s'obren a tota la població.

4) Propostes d'actuació

Objectius:

- Afavorir la participació de tot el veïnat en les activitats esportives.
- Potenciar la participació en les activitats físico-esportives de la població nouvinguda.
- Potenciar els equipaments esportius com a espais de trobada i convivència.
- Promocionar el teixit associatiu esportiu en la seva funció socialitzadora.
- Donar a conèixer nous esports en el context de la societat diversa.

Recomanacions:

Accés a l'esport i participació equitativa

- L'ajuntament treballa perquè tot el veïnat accedeixi a la pràctica esportiva en igualtat de condicions. A banda de les accions de sensibilització, també cal adequar els serveis esportius a les necessitats i interessos de la societat diversa (diversitat d'oferta esportiva, flexibilitat horària, preus accessibles, proximitat dels serveis...).
- Les persones nouvingudes han de conèixer el valor de la pràctica esportiva i les instal·lacions i entitats que l'ofereixen. Aquesta conscienciació es transmet ja en el procés d'acollida, promovent l'activitat física.
- L'ajuntament posa les bases perquè la pràctica esportiva arribi a tothom, incloent-hi les persones nouvingudes, i obliga que els equipaments municipals comptin amb un protocol d'**acollida** especialitzat.
- El Pla d'Acollida Municipal en l'àmbit esportiu s'obre a tothom, sense cap mena de discriminació. En aquest esforç carrega especial èmfasi en les dones, i en particular, les nouvingudes. També el jovent nouvingut és un altre col·lectiu diana, ja que l'activitat esportiva contribueix a socialitzar-lo, més enllà del centre educatiu. En aquesta promoció els Plans Educatius d'Entorn representen un recurs valuós.

Normalització en la pràctica esportiva

- L'ajuntament avala la **normalització** de l'accés de les persones nouvingudes, en igualtat de condicions, a les activitats esportives en el municipi. L'esport ha de ser un espai de trobada, un espai públic.
- Les competicions entre equips agrupats per **nacionalitats** dificulten la integració de cada col·lectiu i la cohesió social del conjunt de la població. S'ha d'evitar l'exclusió i l'autoexclusió en la competició esportiva, perquè nodreix la confrontació i, a més llarg termini, el conflicte.
- Ben altrament, l'ajuntament treballa per estimular la participació de les persones nouvingudes en el teixit associatiu existent o la creació de nous però refós amb tota la població.

- Des d'aquest punt de vista, l'ens local promou que les entitats esportives cospin la incorporació de persones nouvingudes com una oportunitat per créixer i consolidar-se.

Diversitat en l'esport

- L'intercanvi cultural entre veïns i veïnes té lloc dins i fora del terreny de joc, a través del procés de coneixement mutu i la interacció.
- La promoció de l'esport en el marc de la diversitat cultural implica un **enriquiment** per a la vida esportiva. Amb l'arribada de persones de diferents orígens, apareixen diversos esports i jocs esportius poc practicats o desconeguts fins llavors (beisbol, criquet, etc.).
- A més de reconèixer aquesta riquesa, resulta imprescindible que aquests esports, com els que sempre s'han practicat al municipi, no s'adrecin només a un sector de la població concret, sinó que es promoguin entre el conjunt de la població.

No violència en l'esport

- Com a organitzador d'esdeveniments esportius, l'ens local ha d'adoptar les **mesures** normatives establertes perquè es desenvolupin amb total seguretat.
- En cas d'incidències racistes o xenòfobes, l'ajuntament ha de fer-ne una **condemna pública**, i cercar suports i estratègies per eradicar-les.
- A més, l'ens local, en el foment de la convivència i integració, aprofita el vessant **educatiu** de l'esport per promocionar l'esportivitat, l'ideal del joc net i el respecte mutu entre espectadors i espectadores, aficionats i aficionades, esportistes, personal tècnic i entitats.

5. Síntesi. El món local en la construcció de la ciutadania

Món local, immigració i ciutadania: 66 idees

Contextualització

1. La immigració és un fet constant en la història. En el món globalitzat del segle XXI es materialitza en la circulació de milions de persones entre regions i països del planeta. La transnacionalització i les multidentitats formen part de la complexitat i riquesa de les societats actuals, amb un potencial extraordinari per a l'enriquiment i el progrés.
2. Europa és receptora d'immigració, pel seu dinamisme econòmic i social. El marc directiu, a partir del qual els estats membres defineixen la seva legislació i polítiques, emfatitza la rellevància de la gestió dels fluxos per donar resposta a les necessitats laborals i enfortir els processos d'integració.
3. Les persones nouvingudes arriben d'arreu del món i es distribueixen per tot Catalunya.
4. L'Estatut d'Autonomia de Catalunya vigent atribueix competències específiques en matèria d'immigració i obre la porta a la legislació catalana en aquesta matèria. El Pacte Nacional per a la Immigració de Catalunya (2008) marca les tres línies d'actuació base: gestió dels fluxos migratoris, adaptació dels serveis públics a una societat diversa i integració a una cultura pública comuna. La Llei d'acollida és el primer referent legislatiu en aquest àmbit específic.
5. Els ajuntaments i les entitats supramunicipals aborden les polítiques en matèria d'immigració treballant l'accés de tots els veïns i veïnes als serveis públics i fomentant la convivència i la cohesió social.

Marc d'actuació

6. Els municipis són realitats dinàmiques. Les persones immigrades hi participen en qualitat de ciutadans i ciutadanes de la pluralitat democràtica.
7. Les polítiques d'immigració van més enllà de les d'estrangeria, per cobrir l'acollida i la integració de la ciutadania.
8. L'actuació en matèria d'immigració al municipi no es limita al treball amb els nous veïns i veïnes, sinó que abasta la totalitat de la població, atès que la integració és un procés bidireccional i dinàmic de mutu reconeixement.

9. La política d'immigració no és una actuació aïllada i focalitzada. La multidimensionalitat del fet migratori a un territori precisa que les institucions en facin un abordatge transversal, alhora que comporta que tots els actors socials s'hi impliquin.
10. El principi de ciutadania resident regeix l'actuació pública.
11. Igualtat, pluralitat i cohesió social aporten els tres eixos fonamentals en la construcció de la ciutadania i de l'acció pública.
12. Per garantir la igualtat, les institucions treballen des d'una xarxa única de serveis públics de qualitat. Per garantir-hi l'accés, les necessitats específiques de la població poden comportar actuacions específiques i limitades en el temps.
13. Les institucions treballen el sentit de pertinença al territori afavorint la participació pública en un espai compartit, de manera que propulsi una identitat compartida.
14. El català, com a llengua pròpia del país, esdevé vehicle de cohesió social i element central de la cultura pública comuna. L'ens local, a la vegada, treballa per promoure la diversitat lingüística.

Governament de la immigració al món local

15. L'ajuntament lidera el procés de construcció ciutadana, per la seva responsabilitat pública, visió global i capacitat d'interlocució i mobilització. Fa un plantejament estratègic i multidimensional, liderat des de l'alcaldia (o la presidència en el cas dels consells comarcals), i si s'escau, des de la regidoria o conselleria transversal que té l'encàrrec des del Govern local.
16. L'àrea responsable de temes de Ciutadania i Immigració té un paper estratègic; aporta eines de treball transversal, desenvolupa programes relacionats amb els moviments migratoris i impulsa el treball en xarxa dins i fora de les institucions.
17. L'aportació funcional de l'àrea responsable de temes de Ciutadania i Immigració a les polítiques migratòries locals es concreta en la gestió del coneixement a través de la sistematització i anàlisi de dades, la planificació, així com de la seva avaluació ulterior.
18. La comunicació és un element central. Tant a través dels missatges institucionals transmesos pels mitjans de comunicació, com a través de la relació amb els veïns i veïnes. L'ens local ha d'actuar de forma proactiva.
19. Atesa la multidimensionalitat de les polítiques en aquesta matèria, l'actuació de l'àrea responsable de temes de Ciutadania i Immigració no pot ser altra que la de contribuir a la coordinació de les diferents àrees de l'ajuntament, en pro de l'eficiència de l'actuació municipal. A més, atesa la distribució competencial, és imprescindible la col·laboració intrainstitucional amb la resta d'administracions públiques.
20. El treball en xarxa comprèn la participació d'agents socials i entitats del municipi, coresponsables del benestar i cohesió social. Les administracions compten amb

un seguit d'instruments per articular diferents espais i processos de participació ciutadana.

21. En les polítiques locals de ciutadania, cal tenir molt en compte els col·lectius que poden quedar exclosos: així actuacions per la igualtat de gènere i la promoció de la joventut.

Polítiques de gestió de la diversitat. Moviments migratoris.

22. L'Administració local no té competències en la gestió dels fluxos migratoris, si bé participa en alguns procediments que incideixen en la dimensió d'estrangeria de la persona nouvinguda.
23. El padró és un registre administratiu i ha de reflectir amb la màxima fiabilitat la realitat de la població que viu al municipi. Atès que l'empadronament és el primer pas que ha de fer qualsevol veí o veïna. El padró l'enllaça amb els serveis d'acollida.
24. Les dades del padró aporten informació de gran utilitat per a la planificació dels serveis públics, i a més permeten la derivació de situacions anòmales en l'ús d'habitatge.
25. L'acollida es reconeix com un dret que té per horitzó l'autonomia de les persones immigrades, els sol·licitants d'asil, els refugiats, els apàtrides i els retornats, mitjançant l'adquisició de les competències lingüístiques bàsiques, el coneixement de la societat catalana i del seu marc jurídic i dels coneixements laborals.
26. L'acollida especialitzada s'ha de dur a terme en coordinació amb el servei de primera acollida i amb els departaments de la Generalitat competents.
27. En el procés de reagrupament familiar, les administracions participen emetent l'informe d'habitatge que demostra que el sol·licitant disposa d'un habitatge en condicions dignes per acollir la seva família.
28. A través de la informació de què disposa arran de la tramitació de l'informe d'habitatge, l'ajuntament pot establir un procés d'acompanyament i traspàs de dades que faciliti i millori el procés d'acollida dels nous veïns i veïnes que arribaran per via de reagrupament.
29. L'arrelament social és un mecanisme legalment previst per regularitzar la situació, pel qual les administracions acrediten que el sol·licitant coneix i participa en l'entorn municipal, a més de tenir competències lingüístiques bàsiques.

Polítiques de gestió de la diversitat. Adaptació dels serveis públics a una societat diversa

30. En el marc de les llibertats garantides democràticament, és necessari adaptar els serveis públics perquè compleixin les seves comeses en igualtat de condicions per a tothom.
31. El treball és un dels àmbits de més importància en el procés d'integració de les persones immigrades i en la cohesió social del municipi. Les administracions fa-

- ciliten l'accés al mercat de treball a través de l'acollida (aportant coneixement sobre l'entorn laboral i la llengua) i de programes específics que orienten vers la inserció laboral, especialment dels que arriben a través del reagrupament familiar.
32. En l'àmbit laboral és imprescindible que les administracions constantment dialoguin i col·laborin amb els agents socials i econòmics locals.
  33. En coordinació amb altres administracions i agents, l'ens local també combat la discriminació, segregació o explotació de les persones immigrades en l'àmbit laboral.
  34. Particularment en moments de crisi i recessió, les administracions han d'impulsar la formació continuada i ocupacional.
  35. La importància de l'habitatge en el benestar dels veïns i veïnes, comporta que les administracions despleguin programes que en facilitin l'accés a sectors desfavorits (ex. habitatge social).
  36. Des d'una perspectiva inclusiva, les administracions han de posar les mesures necessàries per a que tots els barris tinguin unes condicions dignes i equiparables tant en el vessant urbanístic com en la prestació de serveis públics.
  37. L'Oficina Municipal de Matriculació Escolar és una eina bàsica per garantir la inclusió social i el vincle entre comunitat i escola. S'estableixen els criteris que garanteixen l'equitat en l'accés i la qualitat en l'educació de tots els infants del municipi.
  38. Les administracions han de treballar per a l'èxit escolar de l'alumnat, a partir d'accions extraescolars i del suport als familiars.
  39. L'educació en el temps de lleure, on les administracions poden incidir de forma molt significativa, serveix d'acollida dels infants nouvinguts, particularment quant a la socialització i aprenentatge de la llengua catalana.
  40. L'educació bàsica de les persones adultes és una prioritat per evitar que les persones que estan mancades de competències bàsiques puguin caure en un procés d'exclusió social.
  41. Per garantir la igualtat d'oportunitats en l'accés al mercat laboral, la participació en la vida social, l'acompanyament educatiu als fills i filles, l'aprenentatge del català és clau per als veïns i veïnes i les administracions n'han de garantir l'accés.
  42. L'assistència sanitària bàsica és un dret universal. L'ajuntament participa del sistema sanitari, informant-ne a través dels serveis d'acollida i l'empadronament, requisit ineludible per obtenir la Targeta Individual Sanitària.
  43. L'ajuntament pot impulsar la territorialització de circuits d'atenció sanitària per optimitzar l'ús dels recursos al territori i la coordinació dels serveis.
  44. Les administracions promocionen la salut pública. Particularment col·laboren en l'atenció sociosanitària dels col·lectius vulnerables.
  45. Cal trencar la imatge estereotipada que presenta els nous veïns i veïnes com a demandants assenyalats de serveis públics.
  46. La manca de xarxa social de suport, el desconeixement dels recursos, el possible

aïllament o condicions laborals irregulars, fa que algunes persones nouvingudes visquin situacions de vulnerabilitat social, a les quals l'atenció social primària dóna resposta de forma coordinada amb altres serveis públics i entitats en el marc dels plans d'inclusió.

47. El treball comunitari té una importància cabdal per detectar situacions de vulnerabilitat de veïns i veïnes i prevenir situacions de conflictitat social derivades dels dèficits d'informació o per manca de diàleg.
48. La protecció a persones estrangeres menors d'edat desemparades o la intervenció en casos d'alta vulnerabilitat social requereixen actuacions coordinades i recursos especialitzats que activin els serveis socials.
49. La Policia Local, i en si s'escau els altres cossos policials, com a servei públic del municipi, vetlla perquè el dret a la seguretat i a la protecció dels drets i llibertats sigui accessible a tot el veïnat.
50. La policia de proximitat intervé en el treball comunitari des d'una vessant clarament preventiva. Ho fa coordinadament amb la resta de cossos de seguretat i serveis públics.

Polítiques de gestió de la diversitat. Integració a una cultura pública comuna

51. La cultura pública comuna constitueix el corpus de valors, normes i comportaments compartits per la població, que permet la identificació i sentit de pertinença a una societat i que articula les aspiracions col·lectives.
52. La participació a la vida institucional i social del municipi és un dels objectius de les polítiques locals de ciutadania. Especialment dones i joves han de copsar com faciliten l'exercici de ciutadania.
53. L'acollida de persones reagrupades ha de tenir per propòsit que participin com a ciutadans i ciutadanes en igualtat de condicions. Particularment interessa la incorporació de dones i joves reagrupats al mercat laboral, en la formació i en el teixit social del municipi.
54. La convivència es construeix en el dia a dia, en la relació quotidiana. L'ajuntament ha de promocionar la interrelació dels seus veïns i veïnes i implicar-los en la vida comunitària dels barris. Ho fa impulsant el treball comunitari a través de diferents programes i professionals presents en el territori en col·laboració amb altres administracions, amb capacitat d'articular i treballar en xarxa.
55. L'acompanyament a les escales de veïns i veïnes, la revitalització i dinamització dels espais públics o la interacció amb comerços són actuacions en medi obert que l'ajuntament pot impulsar en pro de la convivència, amb la complicitat de les entitats socials pertinents i el suport de la resta de les administracions.
56. Per a la governabilitat de la cohesió social calen espais i processos participatius que coresponsabilitzin el conjunt de la ciutadania. L'ens local disposa de diferents eines (consells de ciutadania, consultes, etc.), per recollir l'opinió de persones i entitats, deliberar alternatives i fer el seguiment de les polítiques públiques locals de forma participada.

57. L'associacionisme és una de les vies que les persones nouvingudes han de conèixer, particularment pel seu potencial integrador i cohesionador. L'acollida, doncs, ha de donar-ne notícia.
58. El codesenvolupament té un fort potencial per enfortir les relacions transnacionals. L'ajuntament acompanya els grups i entitats que hi treballen, alhora que els empodera.
59. La llibertat de pensament, de consciència i de religió és garantida per la legislació, i el respecte a la diversitat de creences és un valor de la cultura pública comuna. L'ens local garanteix el dret als espais de culte, preveient sòl destinat a equipaments comunitaris que admeti l'ús religiós i controlant la seguretat i higiene dels centres de culte.
60. L'ajuntament i les comunitats religioses col·laboren, de manera que es reforci la convivència i la cohesió.
61. El comerç és un dels sectors que contribueixen a la interacció dels veïns i veïnes i un àmbit econòmic on persones immigrades troben una sortida professional. A partir d'aquest potencial, l'ajuntament promociona l'acollida comercial i la participació d'aquestes persones en el teixit comercial del municipi.
62. La cultura esdevé un mitjà de participació en l'espai públic compartit, a partir de la promoció de la llengua i cultura pròpia del país, de la promoció de la llibertat d'expressió i de la manifestació pública del pluralisme.
63. L'ajuntament promociona la llibertat de premsa als mitjans de comunicació locals. Alhora impulsa que els mitjans reflecteixin la diversitat cultural del municipi.
64. L'esport és l'eina per a la promoció no només d'hàbits saludables entre la població, sinó també d'espais d'interrelació. L'ens local potencia que la pràctica esportiva sigui una experiència comuna, amb independència de l'origen de cadascú.
65. Les administracions combaten conjuntament contra qualsevol forma de discriminació, racisme o xenofòbia. Qualsevol conat ha de tenir una resposta clara i ferma a favor de la igualtat i la convivència.
66. Per a la integració en una cultura pública comuna, l'ens local promociona els espais d'interrelació entre iguals. En la construcció permanent del país, els veïns i veïnes estableixen lligams de pertinença i sinergies de coresponsabilització en pro del benestar de tots els seus membres.

6. Annex

Grups de treball

Aquesta guia és fruit del debat i les reflexions de cinc subgrups, integrats en el grup de treball Món local i immigració de la Taula de Ciutadania i Immigració de la Generalitat de Catalunya. N'han format part les següents persones:

Padró

Alfredo Smilges	Ajuntament de Badalona
Joana Frutos	Ajuntament de Mataró
Felisa González	Ajuntament de Viladecans
Consol Marqués	Consell Comarcal de la Selva
Sergi Martí	Consell Comarcal de l'Alt Empordà
Nora Muntanyola	Conselh Generau d'Aran
Andrea Elizabeth Estevez	Ajuntament de Puigcerdà
Marta Cals	Diputació de Barcelona
Enriqueta Aznar	Ajuntament de Tarragona
Martí Pujol	Ajuntament de Terrassa
Jesús Romero	Ajuntament de Terrassa
Angès Marginet	Ajuntament de Manlleu
Montserrat Carreras	Diputació de Tarragona
Maite Mateu	Ajuntament de Pineda de Mar
Assumpta Eixarch	Secretaria per a la Immigració
Llorenç Olivé,	Secretaria per a la Immigració

Acollida

Susanna Martí	Ajuntament de Cervera
Víctor Bassas	Consell Comarcal del Maresme
Toni Albújar	Consell Comarcal del Montsià
Mireia Rosés	Consell Comarcal d'Osona

Cristina Prat
Elena Carrasco
Josep Antoni Caubet
Rebeca Fernández
Marife Calderon
Idoia Baixench
Maia Berasategui
Mònica Andreu
Eli Blancafort
Enriqueta Aznar
Maria Sales
Sandra Astudillo
Eva López
Anahí de Febrer
Carme Lázaro
Tatiana Gubert
Núria Font
Marta Cals
Assumpta Eixarch
Mireia Vall

Consell Comarcal de l'Alt Penedès
Ajuntament de Mataró
Ajuntament de Badalona
Ajuntament de Mataró
Ajuntament de Barcelona
Ajuntament de Viladecans
Ajuntament de Barcelona
Ajuntament de Cambrils
Ajuntament de Vic
Ajuntament de Tarragona
Ajuntament de Lloret
Ajuntament de Terrassa
Ajuntament de Vilafranca del Penedès
Consell Comarcal de l'Anoia
Ajuntament de Sabadell
Consell Comarcal de la Cerdanya
Ajuntament de Sant Joan Despí
Diputació de Barcelona
Secretaria per a la Immigració
Secretaria per a la Immigració

Certificats d'arrelament, habitatge i reagrupament familiar

Adriana Muntada
Eduard Hussall
Víctor Bassas
Toni Albújar
Maria José Marroquín
Marta Daví
Maria Bermúdez
Beth Furriols
Mònica Andreu
Enriqueta Aznar
Xavier Folch
Fadila Hafid
Mireia Rosés
Carmen Lázaro
Marta Talarn
Carmen Llopis
Jesús Husillos
Manel López

Ajuntament de Guissona
Ajuntament de Balaguer
Consell Comarcal del Maresme
Consell Comarcal del Montsià
Ajuntament de Badalona
Ajuntament de Mataró
Ajuntament de Mataró
Ajuntament de Barcelona
Ajuntament de Cambrils
Ajuntament de Tarragona
Ajuntament de Terrassa
Ajuntament de Terrassa
Consell Comarcal d'Osona
Ajuntament de Sabadell
Ajuntament de Sant Carles de la Ràpita
Ajuntament de Tortosa
Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat
Ajuntament de Sabadell

Marta Cals
Inés Escribano
Esther Vichares
Llorenç Olivé

Diputació de Barcelona
Ajuntament de Sabadell
Secretaria per a la Immigració
Secretaria per a la Immigració

Món local i immigració 1

David Torrents
Marife Calderon
Xavier Casademont
Andreu Bover
Maria José Merino
Mònica Andreu
Alberto Bondesio
Gemma Garcia
Albert Bajona
Isabel Compte
Jesús Husillos
Àngeles Ruiz
Pere Cortada
M'hamed Abdelouahed

Ajuntament de Badalona
Ajuntament de Barcelona
Consell Comarcal de la Garrotxa
Ajuntament de Salt
Ajuntament de Palafrugell
Ajuntament de Cambrils
Ajuntament de Reus
Ajuntament de Terrassa
Ajuntament de Clariana de Cardener
Ajuntament de Sabadell
Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat
Ajuntament de Sant Joan Despí
Secretaria per a la Immigració
Secretaria per a la Immigració

Món local i immigració 2

Noèlia Hurtado
Elena Carrasco
Pepi Venegas
Montse Muñoz
Mònica Gibanel
Queralt Aranda
Enriqueta Aznar
Noèlia Gutiérrez
Mireia Rosés
Sara Cochs
Núria Font
Dolors Etxalar
Anna Garcia
Pere Campí

Consell Comarcal de la Segarra
Ajuntament de Mataró
Ajuntament de Viladecans
Ajuntament d'Olesa de Montserrat
Ajuntament de Banyoles
Diputació de Girona
Diputació de Tarragona
Ajuntament de Manlleu
Consell Comarcal d'Osona
Ajuntament de Vilaseca
Ajuntament de Sant Joan Despí
Ajuntament de Tremp
Secretaria per a la Immigració
Secretaria per a la Immigració

Generalitat de Catalunya
Departament d'Acció Social i Ciutadania
Secretaria per a la Immigració

ASSOCIACIÓ CATALANA
DE MUNICIPIS I COMARQUES

FEDERACIÓ DE MUNICIPIS
DE CATALUNYA

Amb la col·laboració de:

Organizaci6 de les Nacions
Unides per a l'Educaci6,
la Ci6ncia i la Cultura

CENTRE UNESCO DE CATALUNYA
UNESCOCAT